

Biogr. 928.

~~Philos. pag. 25.~~

PYTHAGORAS
STEPHANI
RODERICI
CASTRENSIS
LVSITANI.

*Olim Serenissimi Magni Ducis
Hetruriae Sanitatis
Consiliarij.*

Et in Pisano Gymnasio, Medicinam
supraordinario loco docentis.

LVGDVNI,

Sumpt. PH. BORDE, L. ARNAV^D
& CLAVDII RIGAVD, via
Mercatoria.

M. DC. LI.

4
ipsimet reddere ut pote-
runt, conari debent, IL-
LUSTRISSIME DO-
MINE. Cúmque id agen-
di nullus alius relinqua-
tur locus; viuidam sal-
tem eorum debent memo-
riam retinere; quæque
hereditario iure accepere
bona, integra & sibi &
suis, & viuentibus serua-
re ac posteris. Quamobrem
cetera inter quæ extincti
Parentis mei ad meas su-
perstites deuenere manus,
unum est Fortune, vel
fortunatum locupletissimi
ingenij monumentum Aui
terni

5

ternitati consecrandum.
Opusculum est hoc Pytha-
gorica doctrina, docto,
eruditoque Stephani Ro-
derici Castrensis Patris
mei calamo exaratum.
Mole quidem paruum, at
eruditione & doctrina
longè maius. Latuit ha-
tenuè in tenebris, iacuit
in tumultu, suo veluti con-
sepultum Authori, iis-
demque contectum cine-
ribus. Nunc reditum
exurgit, literaria Reipu-
blica lucem visurum. Sed
quo duce ducetur erudi-
torum per manus huma-

nis è manibus exurgens
 opusculum? Quibus alis
 docta per ora virum im-
 plume volitabit volumen?
 Quo Tutore Critici ab ore
 tutus erit Pupillus libel-
 lus? Quo Patrono posthu-
 ma hac ingenij soboles Pa-
 tris iura tutabitur? Pate-
 re igitur ILLVSTRISSI-
 ME VALENTINE, solo
 cognomine Farinola, cate-
 ra maximus, amplissimus,
 & Patrij nimirum nobili-
 tate soli, & inclyti splen-
 dore generis, & conspicua
 Iurisprudentiae laurea, &
 solerti in rebus agendis
 dexte

*dexteritate, & promerita
Hetruriae Principum gra-
tia, & eximia, & singula-
ribeneuolentia, & candi-
da Amicorum fide, fideli-
que amore; & obsequiosa
seruorum, inter quos ego
minimus veneratione; ma-
ximis denique fortuna do-
nis, naturae beneficijs, &
gratia gratijs maximus,
amplissimus, commendatis-
simus. Patere inquam ut
tuo insignitus nomine, no-
bilitatus titulo, protectus
patrocinio in lucem liberè
prodeat iste libellus. Erit,
ut spero, gratissimus omni-
bus;*

bus ; TE VALENTI-
 NUM , hoc est , Gratiam in
 fronte præferens. Peruo-
 labit auspiciacissime Terra-
 rum Orbem , te auspice :
 lustrabit denique Illu-
 strius eruditorum Acade-
 mias tuo Illustratus No-
 mine vir Illustrissimi. Erit
 etiam exile hoc munuscu-
 lum , magni apud te , mei
 amoris , debiti , & obsequij
 argumentum ; Scis enim
 dignissime Domine non
 tanti Dona quanti Do-
 nantis animum esse exi-
 stimandum. Plura non ad-
 jicio ,

9
yicio, iubet enim libelli
Titulus, nempe Pythago-
ras, silere.

ILLVS

ILLVSTRISSIMO,

Domino VALENTI-

NO FARINOLA,

Hypolitus Fontanella.

Nescia mens duplici confuso
ditur ordine laudis
Nec valet optato carmina bina
loqui.

Si loquor in numeros CASTRI
virtutis honores

Tanta tuus prohibet dicere Py-
thagoras.

VALENTINE tuas, quas tollit
gloria Dotes

Conspicuas animi dicere lin-
gua nequit.

Incolumen CASTRIS reddit me-
dicamine vitam

Qua sola aethereis vis datur
una Deis.

Inclytus Astrae sapiens arcana
recte

recludis

VALENTINE, tua lex redi-
nit opem.

Præsida sic vestrum propria vir-
tute parens

Æqua reservat opes, utraque
fama pares.

Tantaque Dos animi nitida per-
nebile gentis

Astræam superat Pannis inge-
nium.

Ergo timete Di, arcubus, & ne
fidite vestris

Si potis est homines, vincere
posse Deos.

PYTHA

177

177

PYTHAGORAS.

STEPHANI

RODERICI

CASTRENSIS

LVSITANI.

PROSCENIA.

CAPVT I.

INTELLECTVS,
ratio, sensus, tres
sunt annuli, qui-
bus catena aurea
qua summus Opifex cæle-
stia terrestribus colligauit,
conficitur. Intellectus, in-
quam

quam sic propriè dictus, qui
nihil vnquam à sensibus ac-
cipit, nempe angelicus æter-
nitati quodammodo com-
paratus : quemadmodum
enim æternitas nihil futu-
rum, aut præteritum habet,
sed vincta ei sunt præsentia.
ita hæc mens vno intuitu
suum obiectum penetrans
non cognoscit vnum ex alio,
sed hoc & illud simul. Ra-
tio intellectus etiam dicitur.
sed discursivus, ac proinde
tempori assimilatur : tempus
successivè fluit, ratio ex hoc
in hoc defluit. Sensus, quem
rationis anteaambulonem di-
cimus, quia nihil est in ea
quin prius fuerit in eo, com-
paratur instanti : quippe in-
stans.

stans non pars temporis est,
sed origo. Porro Angelus,
autonomasticè; intelligentia
appellatur, homo autem à
ratione rationalis dicitur;
animalia verò, quæ non vl-
tra sensum ascendunt, ob
hebetudinem, bruta dici so-
lent. In triuio hoc Medium
tenet hominis anima ratio-
nalis, quæ dum in corpore
habitat, cum sensu cohabi-
tat, sed sensus in organis
corporeis ratio extra orga-
na, tametsi illi, & ob digni-
tatem, & ob sensuum inter-
norum vicinitatem, caput
assignetur; extra corpus, An-
gelorum consortio gaudet;
Angelus tamen præter spe-
cies à Deo inditas, nullas
alias.

alias habet; anima habet im-
ditas, & alias quas à sensi-
bus, dum erat in corpore,
acquisiuit; bruta habent eas,
quas à singularibus acci-
piunt rebus: quare tam An-
geli, quam anima, altiore
quodam modo, singularia
agnoscunt; sed præcipuè
vniuersalia, quæ procul à
sensu absunt. Accedo ad ani-
mam, & per animam ad ho-
minem: huius naturam in
medio positam esse dixi in-
ter Angelicam, & brutalem;
in medio autem non velut
in puncto, sed cum latitudi-
ne quadam, vt in aliquibus
sensui magis appropinquans
deprimatur; in aliis intelli-
gentiæ ferè accedens, suble-
uetur.

uetur. Cæterum ratio vel
practica est, vel theorica,
practica versatur circa mo-
res; theorica circa contem-
plationem. Potestne in vtra-
que aliquis excellere? quid-
ni? nonne viros sanctitate
& litteris præstantes agnos-
cit prisca ætas, agnoscit &
nostra. Possunt ne etiam in
vna tantum valde extolli; in
altera prorsus deprimi? hoc
etiam admitto: non pauca
exant exempla hominum,
qui sapientia huius Mundi
præclari, malè morigerati
fuerunt; aliorum rursus, qui
sanctimoniam admirabilem
profitebantur, nullo scien-
tiarum succo imbuti. Non
libet in re manifesta diu

commorari. Hoc vnum scio:
posse hominem intra limi-
tes sanitatis constitutum ad
prosperam, vel ad aduersam
valetudinem inclinare, &
dicitur neuter; posse simili-
ter in moralibus & intelle-
ctualibus intra terminos
mediocritatis contineri.
Quemadmodum ergo in
extremo sanitatis fit simpli-
citer sanus, in extremo verò
contrario, est æger, ita si
plus nimio ad spiritualia se
conuertat adeò excelsus erit,
vt dicatur minui paulo mi-
nus ab Angelis; si verò sen-
sui prorsus indulgeat com-
parabitur iumentis insipien-
tibus & similis fiet illis? Hel-
luonum istorum primam
mihi

Pythagoras. Cap. I. 19
mihi aciem ducat Aristip-
pus qui præsentibus volup-
tatibus libenter fruebatur
absentes facile contemne-
bat. Adde huic si vis Sarda-
napalum & Heliogabalum
duo luxuriosæ vitæ mon-
stra, ille fuit vltimus Assy-
riorum Rex, iste Romano-
rum Imperator, Antonini
Caracallæ filius, priorum ve-
rò qui supra hominis cap-
tum sapere visi sunt: vnus
instar multorum sit Moyses
qui ex agro sapientiæ veros
imò locupletissimos thesau-
ros effodit, & adeo angeli-
cæ naturæ accessit, vt cum
Deo non per ænigmata, sed
vt amicus cum suo amico
fuerit loquutus. De quo

Piscus Mirandulanus sic ait:
*Firma est sententia omnium
veterum, quàm; ut indubium
uno ore confirmant, omnium
artium, omnis sapientia, & di-
vine, & humana cognitionem
in quinque libris Mosaica
legis includi, &c.* Itaque hic
spiritualem partem sequu-
tus leuauit se supra se, & vl-
tra hominum conditionem
transgressus Angelicæ ap-
propinquauit. Non defue-
runt ei tamen mastiges, (quæ
hominum est ad maledicen-
dum procliuitas) qui tanto
viro notam inurere, (verum
nequicquam) tentarunt.
Nam multi vulgato Mago-
rum nomine quodcumque
mirabile, etiam Dei nutu, &
volun

voluntate fit Magiæ acceptum referunt. Quare apud Plinium Magus censetur; & ante Plinium, tum Lyfima- chus, tum alij putarunt, quos Iosephus in libro contra Apionem redarguit. Inter Ethnicos verò primam mihi ducat aciem Socrates Delphico oraculo omnium sapiētissimus declaratus, qui ferè exutus corpore, dæmonum familiaritate est usus, idque non per nefas acqui- fuit, sed à natalibus secum habuit: quippe patri eius etiamnum pueri oraculum (vt Plutarchus narrat) præ- cinuit, ne cogeret filium, vel ab instituto abduceret, sed prorsus fineret eum quic-

quid in mentem veniret,
agere, ac vota faceret Ioui
Agoreæo, & Musis: cætera
ne laboraret magnopere de
Socrate, ut qui excelsiorem
haberet in se sexcentis ma-
gistris, & pædagogis vitæ
ducem: nempe Eudæmo-
nem, non, ut calumniatores
aliqui dixerunt, cacodæmo-
nem, quod planè ostendit
eum etiam maledicentiæ
fuisse obnoxium, &, ut est
apud Xenophontem corru-
ptorem puerorum appella-
tum: nihilominus modestè
ferendo ea, quæ alius mo-
lestè ferret, omni laude di-
gnissimus euasit. In prima
acie Socratem collocaui Pli-
nium sequutus: cum enim
Roma

Romani Delphico oraculo
moniti bello Sānistico, Græ-
corum sapientissimo, & for-
tissimo statuas ponere iussi,
in cornibus comitij eas po-
suissent sapientissimo, nem-
pe Pythagoræ, & fortissimo,
nimirum Alcibiadæ, Plinius
mirari se ait cur non potius
Socrati quàm Pythagoræ.
Itaque ex Plinij sententia
Socratem prætuli, nihilo-
minus Socrates prælatus
fuit omnibus, qui Delphis,
& Chæroponti tunc ade-
rant, non autem omnibus
vniuersim: Pythagoras ve-
rò, cuius statua luminam eū
inter gentes sapientiam præ-
se ferre ostendebat, omni-
bus numeris absolutum
exem

exemplar esse debuit, & merito : nam Ægyptios , Hebræosque adiit à quibus multa valdè recondita accepit , & quæ ab his didicit, nobiliore instructus dæmone, alios docuit. Nobiliore, dixi, dæmone : nam siue ille dæmonem haberet, siue habere simularet, solitum erat in dissertationibus dici αὐτοῦ ἔφατο *ipse dixit*, intelligendo Numen, vt author est Suidas ; hinc eius discipuli, cum interrogarentur quare res ita se haberet, *ipse dixit*, respondebant *ipse* hoc est Pythagoras quem Numinis locum habebant. Verum de hac Pythagoræorum responsione suo loco plura dicenda

dicenda sunt. Nunc Pythagoram dicimus multum sibi arrogasse, suos tamen habuisse calumniatores, qui vera ne an falsa ei obiicerent, difficulter dignoscitur. sequens tamen sermo, ut spero, nubem quoquomodo eripiet, & aliqua saltem ex parte, deteget veritatem.

C A P V T I I.

SI verum est, quod de Pythagora iactatur: nempe eum diuinitatem simulasse, falsitatis est insimulandus. Huius autem iactantiæ testes habet, non quoslibet de plebe viros, sed Laërtium, & Ælianum. Nihilominus tamen idem Laërtius narrat

C

eum

cum dicere solitum se quon-
dam Æthalidem Mercurij
filium creditum fuisse, pa-
tre autem optionem dante,
ut præter immortalitatem
peteret quicquid vellet; pe-
tiisse. ut vivens & mortuus
omnium, quæ accidissent
memoriam haberet. Id mu-
neris à Mercurio fuisse con-
sequutum, & post fata in Eu-
phorbum Æthalidis animam
transiisse, qui à Menelao
vulneratus fuit; postea in
Hermotimum, tandem in
Pirrhum Delium piscato-
rem; ultimo in Pythago-
ram, atque has omnes με-
τεμψυχώσας se memoria te-
nere, quæque apud inferos,
& superos gesta essent, pro-
bè

Pythagoras. Cap. II. 27
bè nosse. Hæc omnia ab He-
raclide Pontico sunt acce-
pta, & à Metamorphoseos
authore decantata, sed à
pluribus irrisui habita. Ho-
ratijs enim sic

*Nec te Pythagoræ fallant:
arcana renati*
& Timon Philiæus apud
Plutarchum in Numa.

*Pythagoram, ad magicas
studio qui Numinis ar-
tes.*

*Transit, & impostor timi-
dis illudere suetus.*

*Verborum ampullis homi-
nes venatur inanes.*

Porro seu immortalem se,
seu rediuium finxerit, nulla
ei habenda est fides. Erat

valde gloriosus, &, vt narrat Ælianus, docuit homines se præstantiorum seminum commistione natum esse, quam quod mortalitati esset obnoxium. Dixit *seminum* indicans maternum, & paternum, quod Aristoteles postea non recepit. Cæterum de matre nihil nobis constat; de patre, ipse sibi, vt diximus, Mercurium asciscibat, plurimi tamen ei genitorem tribuunt Mnesarchum quendam in tenui fortuna annulorum sculptorem; alij Damaratum locupletem negociatorem, sic Iustinus. Cicero in opere de Oratoribus, & Liuius primo ab vrbe condita. Sed demus patrem

patrem huic fuisse Mercurium ; demus etiam (quod tamen absit ab hominum mente) gentium Deos deitatis participes fuisse ; nōne ex semine fuit conflatus ? hoc ipsemet fatetur : at si ex semine ; ergo genitus ; ergo generabilis ; ergo corruptibilis. Hæc se ordine consequuntur , & omne genitum corrumpi debere peripateticam doctrinam sapit : imo id peripateticæ Scholæ princeps, ex professo , non Leui convincit demonstratōne, quam silentio præterire nequeo. Propone mihi genitum incorruptibile, deducam te ad inconueniens : nam ante quam gigneretur poterat

esse, (alioquin nunquam potuisset gigni) & poterat non esse (quippe re vera non erat) iam igitur (siquidem est genitum) & habet potentiam ad non esse, quam antea habebat, quare est & potest non esse, & sic est corruptibile: simul autem ex hypothesis est incorruptibile, quæ duo sibi contradicunt, ac proinde impossibilia sunt. Si autem quærat aliquis, cur quando est habet potentiam ad non esse: respondeo id euenire ex materia, quæ est potentia contradictionis, & ita informatur hac forma, ut simul appetat alias. Videtur autem hac ratione Platonem convinci

vinci posse, qui nihil prohiberi aiebat quo minus aliquid sit generabile, & incorruptibile: conuinci etiam Galenum, qui omne generabile esse corruptibile nulla demonstratione, sed solo experimento notum esse censebat. Longè magis conuincitur Pythagoras, qui se genitum, & immortalem esse gloriabatur, cui si credidit Plato non immeritò incidit in reprehensionem, qua in eum discipulus Aristoteles insurgit. Surget tamen pro Pythagora quispiam, inquit, étque illi Mercurium genitorem potuisse cælestem materiam præstare: hæc enim formæ inseparabiliter

ineſt, vnde Orbes cæleſtes incorruptibiles cenſentur, atque ita cælo ſimilis, proinde ſapientiſſimus euasit: nulla humiditate acumen ingenij impediēte; vnde Plato qui aſtra animata eſſe putauit, eadem prudentiſſima eſſe dixit. Et Democritus *splendor ſiccus*, ait, *mens prudentiſſima*. Cumque cæleſte, & æthereum idem ſit (Ariſtotelis, & Ciceronis conſenſu) qui ætheream habet animam cæleſtem, ſubinde in corpore ſempiternam, habere dicitur. Nec verò ætherem in anima gerere peculiare foret Pythagoræ, ſed aliis commune. Hinc eſt quod Indus Hiarchas, relatus

Pythagoras. Cap. III. 33
relatus à Ficino ad Apollo-
nium Thyaneum dixisse fer-
tur ; *Mirari nemo debet o*
Apolloni, te diuinandi scien-
tiam consequutum, cum tan-
tum ætheris in anima geras.
Neque hæc doctrina longè
distat à mente Aristotelis,
qui spiritum nobis inesse,
ait, proportionem responden-
tem elemento stellarum.

CAPVT III.

HÆc quæ in Pythagoræ
defensionem Pythago-
reus aliquis posset afferre nõ
maiorẽ fidem merentur
quàm ægrotantium somnia.
Hoc facilè agnosceret ; qui-
cunque absurda inde pul-
lulantia considerauerit: plu-

ra sunt, pauca tamen libet
attingere. In primis Pytha-
goras in hac cælesti natura
constitutus adamātinus qui-
dem foret, & ultra: at ada-
mantinus homo, ut Galenus
ait, nec cibo indigeret, nec
potu; adde neque cresceret,
neque decresceret, imo ne-
que alterationibus, quæ vi-
tam offendunt (ut sunt cale-
factio, refrigeratio, & eiuf-
dem generis alia) obnoxius
esset. Videat nunc Pythago-
re præceptor, an ita se gesse-
rit dum vixit. Deinde ani-
māne inseparabiliter inhæ-
sit corpori? ita ais: sit ita,
sed cur ita? num quia sepa-
rata existere nequit? at hoc
dignitas non est; imo est in-
digni

dignitas quæ illum brutorum gregi adiungit. Scio quid velis: nempe inseparabilitatem ex materia oriri, quippe hæc in rebus corruptibilibus tamquam adultera vni viro succumbens alios appetit, in aliis autem quæis non datur videre corruptionem, casta est, fidelis est viro, hoc est animæ, seu formæ, cui semel coniuncta in matrimonium fuit, non amplius nuncium vult remittere, sed appetitu complacentiæ, vt dici solet, virum suum perpetui amoris nexibus amplexatur. Verum non sic adhuc effugisti: orbis cælestes diuersarum specierum sunt (vt celebris do-
ctissimo

Etissimorum est opinio) id
constat quia ex effectuum
diuersitate , specifica diuer-
sitas comprehenditur. Po-
test ergo materia vniuscu-
iusque cæli sibi in sua for-
ma complacere: neque enim
habet aliam formam eius-
dem speciei , quam appete-
bat : anima autem Pythago-
ræ animas aliorum sibi spe-
ciei gentilitate conformes
habet : quare materia quæ
subiacet animæ istius , po-
test alias eiusdem speciei, de-
siderare : ni velimus Pytha-
goram supra hominum con-
ditionem constituere , ani-
ma quadam alterius speciei
inauditæ exornatum. Adhuc
tamen redargutionem pa-
tior:

tior : nam inquiet aduersarius, possunt quidem omnes animæ intellectuales esse, vt reuera sunt, vnius, & eiusdem speciei, nihilominus tamen potest communis illa natura, hoc est, species humana contrahi ad individua per differentias individuales, quæ possint huic maiorem, illi minorem tribuere perfectionem. Nónne videmus quasdam proprietates in aliquibus, quas Medici individuales appellant, vnde vnus suaui odore deliquium patitur, alius casei esu ad vomitum proritatur, noui quendam, qui viso serpente quantumvis exiguo anxiebatur, & sudore frigidodo

do totus difflebat, pleraque
alia reperies apud Medicos
obseruatores. Hoc quid
aliud est, quam qualitas ex
indiuiduali nexu quo spe-
cies vniuersalis singulari in-
diuiduo colligatur exorta?
Cur autem hæc proprietas
non potest secum perfectio-
nem, imperfectionemque
afferre. Cæterum cum has
indiuiduales (vt iam sæpius
alibi à me est dictum) ab in-
fluxu cælesti deriuari com-
pertum sit, poterimus etiam
mente concipere Pythago-
ram proh qualem virum! in
sua origine aspectum pla-
netarum fuisse consequu-
tum, quo ad perfectionem,
non cuilibet obuiam ascen-
disse.

disse putandum sit. Sanè si
eius natalis hora, dies, & an-
nus nobis innotesceret pos-
semus genethliacos consu-
lere, sicut de Platone cuius
natalitia quotannis celebra-
bantur & eius ascendens, ca-
pricornum fuisse perhibe-
tur. De Pythagora non con-
stat, facit hoc obscuritas pa-
rentum. Vt ut sit, potuit in-
diuiduum illud nempe Py-
thagoras alia indiuidua, siue
astris sic disponentibus, siue
sic Deo iubente excellere.
Quid nil? nōne videmus
multos ingenio aliis præsta-
re, multos fortitudine & ani-
mi vigore? quid prohibet
hunc propitias habuisse cau-
sas naturæ nostræ ordinatri-
ces,

ces, vt hoc sapientiæ mon-
strum nobis darent. Hæc
Pythagoræ defensio me tra-
hit vt pro viribus demon-
strem vanam esse opinionem
eorum, qui putant animas
alias aliis perfectiores esse:
quippe, illi qui ita sentiunt,
ducuntur, seu potius sedu-
cuntur ab effectibus: intuen-
tur enim functiones horum
præstantiores, & proinde
putant eas à præstantioribus
potentiis oriri, nec tamen
considerant hanc perfectio-
nem non potentiæ sed in-
strumentis, per quæ poten-
tia operatur, attribui debe-
re, quod non sibiuit Aristot-
eles. Ego tamen existimo
potentias, quæ ab anima,
cuius

cum à corpore separatur,
non separantur, sed cum ea
manent, non esse qualitates,
sed animæ partes, quod Ari-
stoteli acceptum refero, qua-
re si sunt partes animæ, si
rursus anima est substantia,
hæ conditionem substantiæ
subeunt, ac propterea cum
substantia intendi, aut re-
mitti nequeat, intellectus &
voluntas nec intendi nec
remitti poterunt: intensio
autem foret perfectio, sicut
remissio imperfectio. Habe-
re animam dotes supernatu-
rales, vt habuit anima Ada-
mi, & Salomonis; & præci-
puè anima Christi Domini,
quæ eas ultra omnem men-
suram habuit; habere cani-

nam ornamenta accidentaria, vt sunt idola vel indita, vel acquisita, ac propterea varij scientiarum habitus, hæc omnia facile admittenda sunt, sed quod vna in essentia & in iis quæ proximè profluunt ab essentia sit perfectior, vel imperfectior, hoc prorsus negandum est: nam sic vna anima esset magis substantia quam altera: substantia autem non suscipit magis aut minus. Atque hæc sunt, quibus vanitas immortalitatis Pythagoricæ demonstratur. Cæterum quid ille de immortalitate animarum, quid de earum in varia corpora mutationibus senserit suo loco pertractabitur.

C A P V T

CAPVT IV.

Quemadmodum de patribus, ut diximus, sic patria Pythagoræ non constat: De Homero, cuius esset decertarunt septem vrbes: Smyrna, Rhodos, Colophō, Salamis, Chios, Argos, Athenæ; vnaquæque eum sibi alumnum optabat, cur non eadem de Pythagora magnorum hominum Magistro lis erit? Profectò, ut gloriosum est homini nobilem habere patriam, sic honorificum ciuitati insignis cuiuspiam viri patriam esse. Itaque Pythagoram Thyrrenum fuisse Aristoxenus, Aristarchus, Theopompus asse-

uerant, hos Theodoritus sequitur. Neanthes eum Tyrium fuisse suspicatur, non defuit qui Syrum esse vellet, de quo præter Laërtium disputant, tum Eusebius, ut Theodoritus. Verior tamen opinio est eum fuisse Samium, ex Samia insula in mari Ionico Iunoni sacra ibi enim dicitur Iuno Ioui nuptui data. Ex hac insula affertur terra, quæ propterea Samia, appellatur, ad astringendos fluxus à Galeno laudatissima. Denique non minor huius insulæ laus est, nobis dedisse Sibyllam, quæ Samia appellatur, & de Christo Domino multa prædixit, cuius hæc prædictio extat.

*extat. Tu enim stulta Indæa
Deum tuum non cognovisti,
ludentem mortalium menti-
bus, sed spinis coronasti, horri-
dumque fel miscuisti. Sanè si
Ciceroni credimus, unus-
quisque nostrum duas habet
patrias; alteram in qua nati
sumus, & hæc casu accidit;
alteram quam sponte no-
stra nos ipsi nobis asciui-
mus, in qua honores, digni-
tates, magistratus, sumus as-
sequuti, pro qua, si ita oport-
teat, non tantum fortunas,
sed sanguinem, ac vitam
ipsam, summa animi indu-
ctione, profundamus. Sit er-
go huic Samos insula nata-
le solum aut Etruria, ut vo-
lunt alij, inter quos recen-
seo*

seo Plutarchum, qui in libro de esu carnum eum Thuscum fuisse perhibet & tamen lib. 8. quæst. Conuiual. q. 8. dicit hæc verba. *Pythagoram probare Thuscum fuisse rem magnam esse & difficilem;* nihilominus in ea parte Italiae, quæ nunc Calabria, olim magna Græcia dicebatur, philosophiam professus est, ac proinde Italicae familiae princeps fuit appellatus. Habemus Italiam tanti Philosophi patriam non fortuito, sed consulto. Bonum igitur felix, faustumque sit Italiae nostræ talem habere alumnum : quippe verum est, quod prius dixi honorificum esse ciuitati, regionive alicui

alicui insignem, pietate, armis, litteris indigenam habere, quamplurimas vrbes, quæ suorum ciuium natalibus gloriantur, numerat Strabonius in sua Geographia, Homeri exemplum iam superius adductum fidem etiam facit. Sunt qui suspicentur eum consultò patriam occultasse, vt diffidio inter varias vrbes exorto clarior euaderet. Ex aduerso sicut patria nobilitatur suis ciuibus, sic ciues patriæ nomine fiunt præclari. Verùm non satis est (vt censeret Aristoteles) nobilem patriam habere, sed oportet eam mereri. Nam Themistocles in iurgio contra
quen

quendam (vt placuit Cice-
roni) Seriphium ita dixisse
fertur : neque si ego Seri-
phius forem , neque tu si
Atheniensis , nostrum neu-
ter clarus futurus esset. Qua-
si exprobrans aduersario
abiectionem animi , quæ
nec patriæ celsitudine exur-
geret ; & patriæ obscurita-
tem , quæ ne Themistoclem
quidem , hoc est præclarum
virum , illustraret. Non eru-
bescebat Vlysses patriam
habere Ithacam , insulam
exiguam , potius scopulum
mari tamquam nidulum af-
fixam , quam ipse , prudentiæ
suæ splendore , apud omnes
relebrem effecit. Ecce pa-
triæ ob suos alumnos splen-
dentes

dentis exempla: non desunt
alia ex opposito hominum
qui ob patriam claruerunt
Callistratus Atheniensis, &
Epaminondas Thebanus in-
uicem in conuentu Arca-
dum, Thebani ne, an Athe-
nienſes præſtantioreſ ha-
bent ciues feruntur decer-
taſſe, tanta eſt apud omnes
patriæ nobilioris ambitio.
Arroganter, meo quidem
iudicio, Socrates alias mo-
deſtiſſimus, mundum ſibi
patriam affectabat: rogatus
enim cuias eſſet? Mundanus
ſum reſpondit: quaſi eiſ fa-
ma nulli regioni fuiſſet ad-
uena, ſed ita nota vt vbique
nata videretur. Themisto-
cles exprobandi ſibi Adi-

manto, quod patria careret:
utpote Athenis incendio
absumptis. Ego verò, inquit,
patriam habeo Corinthiis
ampliolem, unde Naues fer-
mè ducentæ armatæ essent,
pro Græcorum libertate pu-
gnaturæ. Itaque adeò patriæ
habetur ratio, ut vir fortis,
& generosus, non hac non
illa vrbe, sed vniuersis pro
patria sit contentus

*Omne solum forti patria
est, ut piscibus æquor,
Ut volucris vacuo quic-
quid in orbe patet.*

Quod etiam dictū Democri-
to attribuitur. Sed vnde nam
tāta patriæ dulcedo homini-
bus inest: ut eos alliciat ad
profundendam vitam pro ea?

Sulmo

Pythagoras. Cap. IV. 51
Sulmonensis se nescire ait,
Nescio qua natale solum
dulcedine cunctos

Ducit.

Cæterum quod mihi probabilius videtur proferre non grauabor. Sol & homo generant hominem, id est, sol, cuius est mundi plagas diuidere secundum eius propinquitatem, distantiam, obliquitatem, rectitudinem, per feminalem virtutem, quam ab anima vniuersi radiorum calore hausit, non solus, sed Iouiali vi, seu vitali munere, & Mercuriali mobilitate stipatus, concurrit simul cum semine paterno ad prolis generationem. Itaque Iuppiter ad vitam, Mercurius

ad motum confert, Sol autem ad hæc duo ministranda, alacritatēque præstandam confert. Ea tamen est differentia inter solare istud (vt sic dicam) lumen, & semen paternum, quod paternum vbi officio suo est functum euanescit, solare semper in illa mundi plaga permanet influendo. Hæc autem esse videtur causa ob quam patria semper habet paratam alacritatem, agilitatem, vitalitatēque suis alumniis. Quod si aliquis sit extra illum locum natus, cui tamen virtus illa ob similitudinem cælestiū affectuum correspondeat, profecto ibidem, quamuis aduena esse

Pythagoras. Cap. IV. 53
esse dicatur, tamquam indi-
gena restaurabitur. Hinc
est quod in eo loco ubi ani-
mus cuiuspiam gestit, quam-
vis patria non sit, pro patria
habeatur, ibique honores,
utilitatésq; reperiantur. Nec
verò aduersatur sententia
Seruatoris, *Nemo propheta in*
patria sua cum honore, imò
magis veritatem hanc con-
firmat: quippe ibi inuidia
maiores radices agit, & va-
lidius operatur, ubi maiores
sunt progressus: cum ergo in
patria sua vnusquisque ma-
gis excelsum possit locum
assequi, in patria iaculis in-
uidorum potentius vulnera-
tur. Verum de patria hæc
satis: quod si Pythagoras

eam habeat incertam, id accidit vel quia (vt de Homero dictum est) eam ambitiosè occultauit; vel quia plures fuerunt Pythagoræ nomine appellati. Duos Pythagoras ex aliquorum opinione ponit Plutarchus in Numina; Laërtius quatuor, vnus Crotoniates tyrannus, alter Phliasius corporum exercitator, tertius Zacynthius, cuius aiunt illud fuisse Philosophiæ arcanum, alius sculptor Rheginus Samij præceptor. Quendam Pythagoram Lacedemonium Nauarchum fuisse refert Xenophon. De etymologia nominis non est quid dicam nisi, ex sententia Aristippi, ita

ita fuisse appellatum quia non minus vera quam Pythium oraculum loqueretur. Maneat tandem ex omnibus, quos quælibet ætas Pythagoræ nomine celebrauit, vnus Pythagoras Samius, qui nobis scribendi materiam præstat. Samius, inquam, ob insulam in qua natus dicitur, neque ob eam clarus habeatur, sed ea ob ipsum; Democriti ad exemplum, qui nunquam Athenas appulit, vel si appulit, occultus incessit, tantam ciuitatem contemnens: neque enim gloriam sibi ex loco comparabat, sed locum ipse gloriosum efficere volebat.

CAPVT V.

Forsitan Socratem im-
merito fugillauit, & ar-
rogantiæ reum statui, quod
se mundanum esse dixerit,
quasi Mundi ambitus sibi
quasi vna ciuitas esset; alij
modestius hanc eius respon-
sionem interpretantur, vi-
delicet adeò se composito
esse genio, vt vbicumque
rerarum fuisset, accommo-
dum sibi locum futurum
putaret. Confirmatur hoc
prouerbio valdè trito *patria
est ubi bene est*, quo vsus est
Aristophanes in Pluto, extat
versiculus prouerbialis so-
lum *omne patria prosperè qui-
cumque agit*, Cicero in Tus-
culanis,

culanis, Teucris dictum esse
significat ex tragædia qua-
piam. Demum Mercurius,
vel cælo ipso relicto in Cre-
myli iam diuitis familiam
ascisci volebat, vsque adeo
credebat ibi patriam esse
cuilibet, vbicumque bene
ageret. Mirari libet insa-
niam Ethnicorum qui de
suis Diis stultè loqueban-
tur, & Mercurium primæ
classis numen inducebant
præponentem Cælesti ha-
bitationi domum diuitis in
terra. Sapiētius nostri Theo-
logi beatam illam empyrei
cæli, & æternam mansionem
patriam appellant: nempe
quia ibi commorantes sum-
mo fruuntur bono. Eodem

etiam iure vitam huius se-
culi viam appellant, & via-
tores homines dum in hac
vita peregrinantur: quippe
in terris aduenæ censemur,
quia melior pars nostra,
nempe Spiritus originē tra-
hit à Deo *qui dedit illum.*
Nolo tamen vt hinc aliquis
occasionem accipiat existi-
mandi animas ante quam
corpora ingrederentur fuif-
se, neque enim recipienda
est Socratis sententia apud
Platonem dicentis, animas
hominum è Cælo fuisse de-
lapsas quo sibi per philoso-
phiæ studium parant redi-
tum verum: hic error infe-
rius refutabitur, sed quia ad
beatam vitam, tamquam ad

pro

proprium, optimumque finem aspiramus. Redeo ad peregrinationem; duplici nomine dicimur in hac vita peregrinari. Tum ob incommoditates quas patimur dum vivimus: quippe proprium peregrinantium est frequenter incommodari. Vnde Democrates interrogatus ad quid peregrinatio prodesset? respondit, vitæ frugalitatem docet: ossa quippe, & thorus herbaeus, famis, ac laboris dulcissimæ medelæ sunt. Itaque meritò Symmachus peregrinationem morbi instar esse ait. Tum etiam ob doctrinam: quippe peregrinando multa addiscunt homines,

nes, quæ manentes in patria ignorarent, caue itaque ne peregrinatio cum sola fiat voluptate, sed cum fructu etiam: cum fructu, inquam, non quoad mores, dependuntur enim peruagando & contingit multis, id quod Lausiae contigisse ait Martialis: *Penelope venit, abit Helene*, sed quoad prudentiam quam Ulysses, ut Homerus cecinit, ideo acquisiuit, quia *mores hominum multorum vidit, & vrbes*. Dum igitur in hac vita, tanquam in peregrinatione, versamur, semper addiscimus. Hinc est quod, longæuitas hominum in priore illa crescentis origine Mundi,

di, opus non naturæ, sed
prouidentiaë dicitur à R. Le-
ui, & à Iosepho, quos citat
Genebrardus: nempe diu-
turna tunc hominibus vita
concessa fuit, vt possent ex-
periri, & obseruare, disci-
plinarum, artiumque ratio-
nes, causas & principia. Por-
rò amplissimus est numerus
celebrium in vnaquaque
scientia virorum, qui, addis-
cendi gratia, peregrè sunt
profecti. Verum inter om-
nes præcipuè commemo-
randus sese offert Pythago-
ras noster Samius, qui pa-
tria relictà, primò in Ægy-
ptum, & Iudæã, sacris etiam
Iudaicis initiatus, & recuti-
tus, vt aiunt aliqui, Cabali-
sticis

sticis Mysteriis degustatis,
mox Babyloniam ad Persa-
rum Magos, vt contempla-
retur syderum motus, & ori-
ginem mundi spectaret, pro-
fectus est. Inde Cretam, La-
cedæmonémque ad addis-
cendas Minois, & Lycurgi
inclytas ea tempestate le-
ges, contendit, quibus in-
structus, tamquam ex mer-
catura bonarum artium ad
Olympicum certamen, &
hinc ad Metapontum, &
Crotonem venit. Extra Cro-
tonem non amplius egres-
sus est, seu extra Metapon-
tum: vnde dici solitum Sa-
mos Pythagoram genuit, Me-
tapontum texit, si quis quæ-
rat cur è Græcia bonarum
artium m

artium altrice, vir addiscendi avidus discessit, sciat oportet tunc temporis Græcos ab Ægyptiis in nullo pretio fuisse. Chaldæos igitur adit scientiarum, maxime astrologiæ, primates. Inde forsitan non tam sapientiam quam iactantiam attulit: quippe offusciis & præstigiis, quarum Chaldæi non erant inopes, ut vult Gellius, magnum se præstitit æruscatores. Eum tamen fidem astrologiæ non præstare authores sunt Laërtius, Plutarchus, Theodoretus. Astrologiæ inquam divinatrici: quippe aliunde quam ab astrorum cursibus divinandæ potestatem afferebat.

Etabat. Cæterum tametsi
eius fallacias iam superius
terigimus, plura supersunt
percurrenda, adeò enim fu-
cum facere erat assuetus, vt
nunquam non eius mentio-
nem, absque istarum impo-
sturarum commemoratione
liceat facere, vnâ referam
cunctarum instar, quam
Laërtius ex Hermippo nar-
rat. Cum in Italiam appulif-
set, matri præcepit, vt quic-
quid ageretur, adnotato, cu-
iusque euentus tempore, ta-
bulis inscriberet, interea la-
tuit in subterranea domo
quam sibi ædificauit, potius
excauauit. Elapso anno exiit
totus squalidus, & male con-
fectus, conuocatâque con-
cione

cione se apud inferos com-
moratum fuisse narravit, in
cuius rei fidem quicquid eo
tempore apud superos fuis-
set factum, clam à matre su-
sceptum, vulgavit. Populus
lachrymas continere nequi-
uit, & illi quidpiam divi-
num subesse omnino confir-
mauit quare suas ei vxores
erudiendas dedit quæ dein-
ceps Pythagoricæ fuerunt
appellatæ, magnum solertiæ
argumētum, magnum etiam
simplicitatis illius æui indi-
cium. Profectò si verum ef-
set, quod aliqui existima-
runt, eum Numæ tempori-
bus Italiam venisse, credi-
derim Numam à Pythagora
sagacitatem didicisse: Sagax

quippe fuit Numa , & congressum cum Dea , seu cum Nympha quam Tacitæ nomine coli iussit , finxisse dicitur. Si autem verum Numam (quod multi affirmant) multò ante Pythagoram fuisse natum , omnia hæc quæ de præceptis Pythagoricis à Numa accepta traduntur, evanescent. Igitur Pythagoras clarus haberi cœpit sub finem Imperij primi Persarum Regis Cyri, aut non multò post, floruitque & doctrinæ fama , & discipulorum nobilitate ad finem ferè Darij primi, eius Imperij regis quarti, in quod tempus incidit extremus Romanorum Rex Tarquinius

Pythagoras Cap. V.

nius Superbus. Prophetarum
bus apud Hebræos Aggeus,

Zacharia, & Malachia. vni-

mis minorum duodecim Pro-

phetarum, sub quibus poste-

rioris templi Hierosolyma-

tani structura absoluta est.

Vixit igitur Numa anno

Mundi 3293. Pythagoras au-

tem fuit in Italia ex Plinio

anno 3457. & vi ex Lactio

liquet sexagesima Olympia-

de; & iuxta hanc computa-

tionem fuit posterior Pytha-

goras annis centum sexa-

ginta quatuor. Iuxta Gene-

brardum Tarquinius Super-

bus fuit anno ab Ur-

be condita 244. Pythago-

ras sub annis Mundi 3100.

Vixit anno 3461. Iuxta

Pythagoras
fuit in Italia
anno ab Urbe
condita 244.
Iuxta Genebrardum
Tarquinius Superbus
fuit anno ab Urbe
condita 244.
Pythagoras
fuit sub annis
Mundi 3100.
Vixit anno 3461.

quippe fuit Numa , & congressum cum Dea , seu cum Nympha quam Tacitæ nomine coli iussit , finxisse dicitur. Si autem verum est Numam (quod multi affirmant) multò ante Pythagoram fuisse natum , omnia hæc quæ de præceptis Pythagoricis à Numa acceptis traduntur, evanescent. Igitur Pythagoras clarus haberi cœpit sub finem Imperij primi Persarum Regis Cyri, aut non multò post, floruitque & doctrinæ fama , & discipulorum nobilitate ad finem ferè Darij primi, eius Imperij regis quarti, in quod tempus incidit extremus Romanorum Rex Tarquinius

Pythagoras. Cap. v. 67

nus Superbus. Prophetantibus apud Hebræos Aggæo, Zacharia, & Malachia, vltimis minorū duodecim Prophetarum, sub quibus posterioris templi Hierosolymitani structura absoluta est. Vixit igitur Numa anno Mundi 3293. Pythagoras autem fuit in Italia ex Plinio anno 3457. & vt ex Laërtio liquet sexagesima Olympiade; & iuxta hanc computationem fuit posterior Pythagoras annis centum sexaginta quatuor. Iuxta Genebrardum Tarquinius superbus fuit ei 225 anno ab Vrbe condita 244. Pythagoras sub annis Mundi 3560. Urbis verò 181. Cæterum

si vera sunt quæ colligit
Eusebius Pherecydes, &
eius discipulus Pythagoras,
temporibus Tarquiniij Su-
perbi claruerunt. Reperio
apud Plinium tempus, quo
Pythagoras comprehendit
stellam Veneris esse Phos-
phoron, & Hesperum seu
Solis, & Lunæ æmulam fuis-
se Olympiade circiter qua-
dragesima secunda ab Vrbe
condita 142. Denique iuxta
Picum Mirandulanum, Py-
thagoras Christum anteces-
sit annis 500. iuxta meum
computum è Genebrardo
extractum annis 538. Quid
plura? temerarium est dicere
(quod aliqui dicere non
verentur) Numam mandasse
Pytha

Pythagoræ libros secum in sepulchrum inferri ; quod Liuius , & Cicero mendacium esse profitentur. Verum hæc omnia confusionis, inò errorum non possunt non esse plena : temporis diuturnitas , & hominum incuria hoc faciunt.

C A P V T VI.

SChola Pythagoræ valde Scelebris fuit: Italiae discipuli eius ferè terceti Remp. administrabant, ita prudenter, vt meritò *ἀριστοπάτειρα* hoc est resp. optimorum videretur. Crotone Architam primo, & Epicharmum, mox Philolaum , & Alchmæo

maonem, deinde Zenonem,
Parmenidem, ac Lysiam suæ
disciplinæ sectatores habuit,
qui suis monitis, doctrinâ-
que imbuti diuina mente, &
consilio viri euasere lumén-
que, & ornamentum suæ
Reip. fuere. Cæterum eius
opinionēs tam in physica
quàm in metaphysica, cæte-
risque scientiis, nostrum in-
stitutum erit hoc opere in
examen trahere.

CAPVT VII.

Constat eum in Meta-
ponto dies suos clau-
sisse quod Iustinus ex Tro-
go Pompeio refert, cæterum
mors eius diuersimodè nar-

rat.

ratur. Quidam sic. Cum in
ædibus Milonis suis affide-
ret familiaribus, accidit ut
ædes ex invidia incenderen-
tur, à quodam, qui in eum
cætum receptus non fuerat.
Alij ab iplis Cratoniatis
hoc, inquiunt, esse factum
metu tyrannidis, ac Pytha-
goram egressum, cum ad
agrum fabis plenum perue-
nisset, restitisse, ac dixisse, ca-
pi præstat quam calcare, in-
terfici quam loqui, & sic à
persequentibus esse iugu-
latum, eodémque modo
plurimos sociorum eius pe-
riisse qui ad quadraginta
erant. Hoc autem ex Suida
accepimus. Tametsi ergo in
aliis vitæ functionibus fu-
cum

cum facere solitus credatur,
in hac vltima in qua vitam
pro religione sua posuit,
non est existimandus fallax:
quippe magno pretio, nem-
pe vita, æstimationem emis-
se diceretur, æstimationem,
inquam, quæ cum extra nos
sit, ab Stoicis pro vili habe-
batur. Porro hoc argumento
confirmavit se ex corde lo-
qui, nec aliud mente con-
cepisse, aliud verbis pronun-
tiasse. Denique post mor-
tem tanta in æstimatione
fuit, vt domus eius facta
fuerit templum Cereri sa-
cro sanctum, quod ex Trogo
refert Iustinus, & Valer.
Max.

C A P. I.

*De origine scholæ Pythagori-
cæ ac de vera Sapientia.*

Postquàm Pythagoras
apud Hebræos multa ex
Mosaica disciplina hausit,
postquam apud Ægyptios
audiit Ornupheum Hélio-
politem, proh qualem vi-
rum! nempe sapientissimum
à quo symbola, thesaurum
potius dogmatum ad huma-
nam vitam spectantium ac-
cepit, ad Italiam peruenit, &
eius parte, quæ olim magna
Græcia dicebatur nunc Ca-
labria vulgò dici solet. Cum
optimatibus Italiæ familia-
ritatem habuit & sectam in-

stituit, quam Italiam nomi-
narunt ad imitationem Io-
nicæ à Talete instituta. Hu-
ius viri doctrina eo præci-
puè videtur admirabilis
quòd tota sit acroamatica,
& arcanis nititur mysteriis.
Eius ambitionem magnam
fuisse ex fictionibus iam su-
perius commemoratis ap-
paret, sed multo magis ex
simulata quadam modestia:
quemadmodum enim fœmi-
næ vt ad impudicam con-
suetudinem homines alli-
ciant, ficta quadam modestia
ab eorum conspectu se oc-
cultant & modestiæ speci-
men exhibent, ita illi qui
ambitione volunt plus ni-
mio extolli hypocrisi qua-
dam

dam vtentes humilitatem
præ se ferunt. Ego credide-
rim Socratem nomen sa-
pientis affectantem dixisse
se nihil scire, eodem etiam
modo Pythagoras, vt So-
phos, hoc est sapiens habe-
retur, sapientem se esse ne-
gauit & solùm sapientiæ stu-
diosum se esse professus est
reperitque nomen Philoso-
phi, quod in posteros ma-
gna cùm gloria migravit, &
ab omni Schola fuit rece-
ptum, in quo gloria eius vi-
get, qui author fuit denomi-
nationis optimæ. Sed quo-
niam obtentu sapientis ap-
pellationem recusauit? nem-
pe quia Deo duntaxat verè
sapientis nomen conuenit:

quemadmodum enim in Evangelio *nemo bonus est, nisi solus Deus*, sic nemo sapiens, nisi solus Deus: quippe nec bonitas, nec sapientia sunt in Deo per participationem alterius, sed tanquam in suo fonte. Nam etiam intelligentiæ in sublimium rerum cognitione decipi possunt scientia verò in Deo omni ex parte est perfecta, in qua nulla est ambiguitas, nulla deceptionis adūbratio. Scio varias esse sapientiæ, varias scientiæ acceptiones, ac propterea interdum vna ab altera distingui potest: ego verò in præsente vtramque confundo: cùm enim agam de scientia Dei de sapientia
agere

agere profiteor: quippe Dei
scientia exactissima est (de
hoc nemo sanæ mentis du-
bitat) exactissimam autem
scientiam sapientiam vocat
Aristoteles 12. Metaph. c.7.
& 10. Ethic. cap.8. Itaque
Deum habere scientiam na-
turali lumine demonstra-
uit idem. Cæterum quoniam
Aristoteles 2. de Anima
text. 2. duplicitatem actuum
constituit, actum diuidens
in primum & secundum:
hoc est in eum actum qui
est origo operandi, & in
aliū qui est ipsa operatio;
vt scientia & contemplatio:
quippe scientia habitus est
qui etiam dormientibus in-
est; contemplatio autem est

ipse contemplādi actus. Sub hac hypothēsi quæritur an Dei scientia possit aliquando esse in actu primo. Manifestum autem est actum primum aliquid potentialitatis (vt dici solet) participare, ac proinde rudimentum quoddam imperfectionis in se habere, quando autem res in actu secundo existit, in sua perfectione commoratur; quapropter Deo omnis perfectionis thesauro inexhausto non conuenit ille actus qui imperfectionem inuoluit. Aliquis tamen posset in contrariam sententiam delabi, existimās Deum quidem circa omnia obiecta simul sumpta non posse esse

esse in actu primo : nam saltem se ipsum necessario scit, quia sciens se ipsum est felix, & beatus: non potest autem non esse beatus, & felix. Cæterum si sumamus sigillatim quælibet obiecta non ita sentiendum est: nam si omnia pariter à Deo cognoscerentur, sequeretur eum tanta necessitate cognoscere alia, quanta cognoscit se ipsum, quod est falsum: quippe sic indigeret Creaturis, ut felicissimè vivat. Verùm obiectio hæc inanis est: neque enim cognitio qua Deus creaturas scit, facit ad perfectionem illius, tamquam aliquid augens felicitatis aliquem gra-

dum, sed tamquam necessaria quædam sequela: neque enim potest dum se ipsum scit, nescire omnia quæcumque in eo vel formaliter vel eminenter continentur. Itaque in cognitione sui ipsius includitur cognitio creaturarum. Posset alius, etiam ita obiicere: ea quæ possibilia sunt, nec tamen erunt, Deus posset scire, non tamen scit, ac proinde de his saltem scientia in actu primo in Deo est. Est qui sic respondeat: quando dicitur Deus posse scire illa quæ nunquam erunt, illud posse non accipi physicè, sed logicè, hoc est non ut denotat potentiam aliquam, siue acti-

uam,

nam, siue passiua, aut actum
primum, sed prout importat
actum secundum, qui de se
sufficiens est ad repræsen-
tandas res illas si aliquando
futurae sint, ita vt cum illas
non repræsentat non mi-
nuatur, cum easdem repræ-
sentat, non augetur, sed so-
lum pullulet nouus respe-
ctus rationis, qui non ar-
guit mutabilitatem in Deo.
Hæc tamen responsio non
planè satisfacit: etenim actus
secundus habet secum hic &
nunc; ita vt si nunc non sci-
tur res, sed sciatur postea
cum erit, aut nunquam scie-
tur quando erit, non est
scientia in actu secundo,
quoniam ad id quod futu-

rum est non datur in præ-
sens actus secundus. Melius
mihi videtur dicendum id
quod nunquam erit dupli-
citer posse cognosci in actu
secundo, vel enim cognosci-
tur per ea quæ possibilis
sunt, hoc est per partes ex
quibus constaret, si esset, v. g.
Chymæra cognoscitur per
caput leonis, pectus serpen-
tis & reliqua ex quibus
constat: vel cognoscitur per
obiecta quæ negat: quemad-
modum enim tenebras co-
gnoscimus per negationem
lucis, & cæcitatem per ne-
gationem visionis, sic plu-
uiam v. g. quæ cras non est
futura cognoscimus per ne-
gationem signorum, quæ
plu

pluuiam negant. Hactenus
videmur demonstrasse non
esse cōsentaneam Deo scien-
tiam in solo actu primo.
Quærendum vltterius est an
simul cum secundo primus
in Deo reperiri queat, quæ-
siti tamen solutio ex iam
dictis constare videtur. Nam
cum actus primus imperfe-
ctionem inuoluat, absit vt
in Deo talis actus suppona-
tur. Inuoluit (respondebit
aliquis) actus primus imper-
fectionem quando est per se
solus, non verò quando cum
actu secundo est coniu-
ctus. E. g. beatus videns
Deum necessario semper est
in actu secundo, simul ta-
men habet actum primum
illius

illius scientiæ beatæ, qui est
lumen gloriæ, & sic nulla est
imperfectio, quippe actus
primus per coniunctionem
cum actu secundo absolui-
tur ab omni imperfectione;
quippe Angelorum natura-
lis scientia, quæ est in actu
primo per visionem Dei quæ
est in actu secundo perfe-
ctior efficitur, & similiter
scientia infusa in anima
Christi. At responsio hæc
nullius est momenti: liqui-
dem in beatis, & in angeli-
ca creatura atque etiam in
anima Christi duo sunt,
actus primus scientiæ natu-
ralis, secundus visionis bea-
tificæ, hi duo actus non sunt
æqualis perfectionis; ergo

vnus perfectior, ergo alter
eorum minus perfectus, er-
go iste minus perfectus ali-
quid imperfectionis parti-
cipat, non esse autem pares
constat ex eo quod primus
suapte natura ordinatur ad
secundum: id autem ad quod
aliud ordinatur, habet ra-
tionem finis ac proinde no-
biliorem conditionem. Tan-
dem cum actus primus &
secundus sint realiter inter
se distincti, iam non possunt
stare cum diuinæ naturæ
simplicitate. Concludamus
ergo veram sapientiam esse
increatam, quæ decipi ne-
quit, sapientia autem huius
seculi quantumvis eximia
deceptionibus est obnoxia
quar

quare nemo eam verè sapientiam appellauerit. Nec dubium est Pythagoram, qui sapientis nomen recusauit, maiorem veræ sapientiæ cognitionem habuisse quàm alios quos admiratio peperit, cumque vidisset valdè magnam distantiam, inò improportionem inter sapientiam seculi & sapientiam æternitatis, non dignatus nec passus est se Sophon appellari, sed Sophiæ amore inebriatus Sophiæ amicus dici maluit: hoc enim significatur vocabulo *Philosophus*: quippe rogatus à Leonte Phliasiorum tyranno, quid hominis esset: Philosophi nomen sibi ex tempore confixit,

fixit, quippe sapientia huius
seculi non nisi per analo-
giam quandam sapientia est.
Iactentur nunc Græci sa-
pientes siue numero septe-
nario conclusi, siue plures
his adhærentes. Nos qui ve-
ram sapientiam esse in Deo
ac subinde in Christo Do-
mino profitemur cum Phi-
losophum dicimus qui est
amicus sapientiæ amicum
verò sapientiæ dicimus ami-
cum Dei, amicum similiter
Christi Domini, unde Eth-
nicorum scientiã præ scien-
tia Christianorum contem-
no, quod addisco ab eodem
Christo Domino: ille enim
quasi raptu quodam eleuans
se supra se Luc. c. 10. *in ipsa*
hora

*hora exultavit spiritu & dixit
Confiteor tibi pater, Domine
celi, & terra, quod abscondisti
hec à sapientibus, & pruden-
tibus, & reuelasti ea paruulis.
Quod quidem sapientiæ ho-
minum exiguitatem expri-
mit: nam scientia (nempe
humana) inflat, vt D. Paulus
ait, homines autem præ su-
perbia inflati ignorant (se
iplos, & Deum conditorem,
quare inepti sunt ad reuela-
tiones cælestes accipiendas,
paruuli autem & humiles
corde, ab omni philautia
alieni, nihil ex propria
scientia habentes, nisi præ-
parationem ex propria con-
scientia, à cælo accipiunt
spiritum, quo impinguntur.*

C A P. II.

*De primo Pythagoricæ scholæ
statuto.*

MAgnum Pythagoricæ
doctrinæ encomium
est, quod pia Christianorum
phrontisteria Pythagoram
redolent, tum in delectu ci-
borum abstinentiæ ergo, de
quo inferius agendum est;
tum in silentio quo dulcan-
tur claustra. Hoc erat pri-
mum magni huius viri do-
cumentum, vt scilicet per
quinquēnium silendo addis-
cerent, vnde qui Numam
Pythagoræ addiscunt, ex si-
lentio Pythagorico eliciunt
nomen Tacitæ Dæ cui

Numa sacrum faciendum
voluit. Attamen non est exi-
stimandum discipulos toto
quinquennio brutorum in-
star mutos vixisse : sed dun-
taxat in Schola circa ea quæ
ad negotium addiscēdi spe-
ctant, se auditores exhibuif-
se, nequaquam autem dispu-
tasse. Quod nostrates Mo-
nachi omnimodam seruan-
tes per aliquot horas diei ta-
citurnitatem, certis quibus-
dam de causis faciunt : pri-
mo ne in aliorum conuentu
socios à meditatione distra-
hant, deinde vt voluntati
propriæ nuntium remittant,
& loqui volentes silentio
castigentur. Tandem quia
nil magis animi parheinata
cohi

cohibet, nil magis ad obedientiam confert quam filendi patientia, siue iussa, siue spontanea. Porro filebant in schola iuvenes nec se inuicem interpellabant, & sic melius animum ad ea quæ audiebant, applicare poterant: quid enim tunc cum circa rudimenta versabantur loqui scirent, nisi fatuum, & sine fundamento? Quare in silentio aliquid erat quod addisci postuleret: idcirco Isocrates iis qui ad addiscendum accedebant duplicem exigebat mercedem, alteram ut tacere docerentur, alteram ut loqui. Silere igitur fructuosa res, qua oportet ut addiscens

sciat uti ; est quidem aliud
 silentium iners, inutile, de
 quo Sallustius, *Omnes homi-*
nes, inquit, qui se se student
præstare cæteris animantibus,
summæ ope niti decet, ne vi-
tam silentio transeant : similes
 sunt qui ita silent brutis ra-
 tione carentibus: atque hæc
 taciturnitas ; stupiditas po-
 tius appellatur : qui verò si-
 lenter intra se ipsos mente
 negotiantur, magnos ex ta-
 citurnitate fructus perci-
 piunt, possuntque cum Sci-
 pione dicere *nunquam mi-*
nus solus quàm cum solus. Cæ-
 terum in schola Pythago-
 ræ per quinque annos silen-
 tium servari solitum fertur,
 solus Gellius, ex his, quos
 mihi

mihi contigit videre aliter
sentit, videlicet Magistrum,
cum suscepturus esset disci-
pulum, eius effigiem, habi-
túmque corporis ante om-
nia scrutari cōsueuisse, post-
ea receptum instruere cœ-
pisse, tempúsque ei certum
tacendi præscripsisse, non
omnibus quidem vnum, sed
aliud aliis pro exploratæ
solertiæ captu. Discipulus
silens ab aliis audiebat, ne-
que percontari si parum in-
tellexerat, neque commen-
tari quæ audierat, fas erat.
Itaque nemo minus quàm
biennium tacuit, & intra
tempus tacendi, audiendí-
que qui sic constituti erant
ἀκυσινὸς dicebantur: finito

tacendi tempore iam silen-
tio eruditis tunc verba fa-
cere, & quærere; quæque
audissent scribere, & quæ
ipsi opinarentur, exprome-
re potestas erat. Hi diceban-
tur in eo tempore μαθημα-
τικοί, scilicet ab iis artibus,
quas iam discere incede-
rant: quippe veteres disci-
plinas altiores μαθημᾶτα
appellabant, nam vulgus
quos Gentilitio vocabulo
Chaldæos dicere oportet,
Mathematicos appellabat.
Hic erat mos, hic statuto-
rum ordo in schola Pytha-
gorica relatus à Gellio. Sed
ne à silentio egrediamur
taciturnus homo, intra se
ipsam multa excogitat, mul-

ta etiam capit, quæ si loqueretur non posset capi, diuertitur enim sermone animus & quasi vas redundantem liquorem, id quod conceperat, à se eiicit. Vnde animi sensa loquutione expressa actionis transeuntis sunt opera, ea verò quæ silentio comprimuntur, immanentis. At certissimum est intellectum fortius in se imprimere actionum immanentium conceptum, quàm transeuntium: imò verò ex transeuntibus ea quæ leuiter suscipimus, facile omitimus, quæ efficacius menti commendamus; altius impressa relinquimus. Quamuis autem homo interrogando

gando fit sapiens, nihilominus certissimum est illum duntaxat scire interrogare, qui prius tacere sciuit. Ego quidem tametsi suspicor Pythagoram ab Ægyptiis silentium detulisse, quod Picus sentire videtur, non omnino sum certus an Pythagoras fuerit primus qui silentium indixit, non tamen ignoro commune fuisse sapientum scholis hoc dogma, quo utinam discipuli nostrates imbuerentur. Sed video eos qui dialecticæ initiantur & silere vel volunt, vel non imperantur, semper vergere in deterius. Vnde qui Philosophiæ curriculum conficiunt, exeun-

tes è carceribus , sibi videntur esse docti , sunt autem multiloqui, altero anno iam fatentur se esse subdoctos, ac subinde minus loquuntur ; tertio ferè ad ignorantiam accedunt , proindeque balbutiunt , accedunt quarto ad metas & tunc omnino muti euadunt : quippe tunc sciunt se nescire. Quapropter ex hoc silentio quod ultimo loco aduenit, & primo debuerat aduenire, rursus addiscere incipiunt. Sed quoniam diximus apud ferè omnes esse receptum quinque annorum spatium in schola illa esse silentio destinatum , quod affirmat ultra alios eximius Stoicus

Seneca, lib. 7. epist. 53. operæ
pretium erit aliquam huius
rei inquirere rationem. De-
narius numerus vniversita-
tis est: quippe vniuersa per
hunc numerantur: neque
vltra decem progrediuntur
simplices numeri, neque nisi
per denarias reuolutiones
compositi numeri constan-
tur. Vniuersitas autem om-
nium naturam significat: sic
Pan quod omnia significat,
vniuersa natura censetur, &
scientiarum collectio vni-
uersitas dici solet: quapro-
pter antiquitas Musas finxit
nouem quæ Apollinem sibi
adiungunt ducem, vt com-
pleto denario numero lu-
men quod Apollo, hoc est
sol,

sol, ei præstare potest, illucescat. Ad hunc denarium numerum sapientiæ non videtur intellectus creatus unquam peruenisse, vnde Moses sapientissimus nouem sapientiæ portas dicitur ingressus, decimam non tetigit. Igitur quicumque iter illud arduum sapientiæ percurrere vult, oportet vt ad solatium in itinere aliquantulum quiescat, non in itineris initio, ne statim interrumpat disciplinam, non iuxta finem, nam sic frustra quiesceret qui paulo post iterum est quietem habiturus: ergo in medio itinere: medium iter denarij est numerus quinarij: quare in

quinario oportet quiescere,
sed quomodo? num silendo?
at sic retrouertetur, quippe
à loquela ad silentium re-
trouergit iter, hoc est ab ha-
bitu ad priuationem; ergo à
silentio ad loquelam, & sic
habemus in quinario nu-
mero inito silendi occasio-
nem. Hac autem captata
non ampliùs potest qui se-
mel cepit loqui ad silentium
reuerti: nam procliuitas ad
loquendum, & quasi cohibi-
ta silentij fræno anima, suam
deinceps sequitur liberta-
tem. Hinc fit vt quinquen-
nio transacto orta sit liber-
tas proponendi, interrogan-
di, interpretandi.

C A P. III.

*Alterum eiusdem scholæ
statutum.*

Discipulis, vt diximus,
silentium indixit, cæ-
terum ipse in se ipso si non
silentio (neque enim silen-
tium decet docentem) sal-
tem breuiloquentiam est
amplexus; ideo Ausonius
Pythagoræ duo monosylla-
ba tribuit, videlicet est &
non. Hac authoritate vtens
ita se comparauit, vt fidem
eius dictis, tamquam Ora-
culo haberi voluerit. Impe-
rauit igitur suis vt si quan-
do de re aliqua interroga-
rentur, nihil aliud responde-

rent nisi *ipse dixit*, hac responsione ipsemet Magister (vt diximus superius) utebatur diuerso tamen sensu. Nam Magister *ipse dixit* dicebat intelligens numen quod illi arcana mysteria reuelabat: discipuli *ipse dixit* intelligentes magistrum qui sola authoritate suam doctrinam confirmabat. Cæterum vnum ex alio dependere videtur: nam si Magister à numine scientiam aspiratione accepit, merito discipulus à magistro tamquam à Numine aspirante eandem accepit. Videtur autem Mahometes cuius selecta cētonem ex multis compositum frustis imitatur, aliquid

quid ex Pythagorica disciplina accepisse, qua fretus iussit ut nemo ex suis sectatoribus in disputationem ea quæ iussit vnquam traheret. Cæterum non est negandum conferre disputationem ad inquirendam veritatem, vnde sapiens dixit & *Mundum tradidit* (nempe Deus) *disputationi eorum.* Cur ergo Pythagoras cuius doctrina Italiam repleuit à disputationibus abstinendum censuit? nempe quia in disputationibus lubrica via est; excedunt namque disputantes inuicem, & ad altissima volare conantes, alis ex cæra compactis, hoc est parum solida coagmentatione glu-

tinatis ad ambitionis ardorem cadunt qualis Icarus, cuius procacitas volandi extremam ei attulit ruinam. Porro in rerum altissimarum contemplatione timor semper adsit ne ultra debitum volet humanum debile ingenium, sed sequatur sapiens consilium, *noli altum sapere sed time*. Existimo ergo præceptum istud de non disputando, non omnino causarum inquisitionem auferre, sed cautum reddere addiscentem, ne ultra terminos debitos transgrediatur. Nihilominus quoniam respondentes *ipse dixit* videntur cognitionem habere, in fide, saltem humana funda-
tam,

tam , & tamen vergunt ad
scientiam , scitu dignum est
an propositio de fide confe-
rat ad scientiam, & an vtra-
que simul fides , & scientia
possit consistere , quod au-
thores peripateticæ sectæ
non parum torquet , & in
diuersa adigit : nos verò pro
nostra tenuitate , enucleare
tentabimus, in cuius rei gra-
tiam aliqua sunt nobis altius
repetenda. In primis ergo
cùm certitudo rei cognitæ,
& euidencia eiusdem sint
res diuersæ , quippe certitu-
do firmam intellectus cum
obiecto adhæSIONem secum
portat , euidencia verò res-
picit claritatem , & manife-
stam cognitionem , quæro

an duæ res sint ita diuisæ, vt
quælibet per se stare possit,
an verò ad euidentiã con-
sectanea sit certitudo adeò
vt nequeat quispiam certus
esse de re illa quam non
euidenter agnoscit. Quando
autem quæro an vnaquæque
per se stare possit, non dubi-
to de diuina potestate, quip-
pe nullam contradictionem
inuoluit certũ esse aliquod,
vtpote diuina authoritate
stabilitum, & simul ineui-
dens ob improport onem
nostri intellectus cum obie-
cto, imò de facto diuina au-
thoritate ratum fuit Mosi
Deum esse suammet essen-
tiam independentem, quip-
pe ab ipsomet Deo accepit,

ego

Pythagoras. Cap. III. 107
ego sum qui sum ; qui est misit
me ad vos, & tamen hoc non
erat illi evidens, quippe à
Deo petiit vt ostenderet illi
faciem suam, quod tamen
non obtinuit: ecce certitu-
do maxima simul cum ine-
videntia. Vnde non est ne-
cessarium necessitate abso-
luta, hoc est, ex natura rei,
vt semper certitudo suppo-
nat evidentiam. Dicet ta-
men aliquis, tametsi certitu-
do (Deo sic annuente) possit
oriri absque evidentia: quip-
pe autoritas diuina effica-
citate sua omnem eviden-
tiam superat, nihilominus
quoties datur evidentia ne-
cessario ad illam certitudo
consequitur: quippe nihil
certius

certius est illo quod evidens
est; & quod ego video pro
certo habeo & est evidens.
Respondeo ille cui notum
est axioma illud, sensus de-
cipitur circa proprium sen-
sibile, & illud, oculi persæ-
pe mentiuntur, quamvis ob-
iectum videat & proinde sit
ei evidens, habebit tamen
formidinem partis opposi-
tæ, hoc est incertitudinem,
edoctus scilicet à præceden-
te axioma. Non negaue-
rim tamen multoties ex eui-
dentia certitudinem oriri:
ut cum rusticus videt solent
magnitudinis bicubitalis,
hoc illi est evidens, & adeò
certum ut nullo modo in
aliam sententiam queat di-
uelli.

uelli. Porro certitudo vel
consideratur ex parte cog-
noscentis ; vel ex parte cog-
nitionis ; vel ex parte obie-
cti. Ex parte cognoscentis
est quando intellectus for-
titer adhærens rei cognitæ
nihil in contrarium fore iu-
dicat ; ex parte cognitionis,
vt quando cognitio acqui-
ritur per media omnino ne-
cessaria , qualia sunt prima
principia ; ex parte obiecti
quando obiectum tale est,
vt per se ipsum intuitiue,
non arguitiue seu abstracti-
ue cognoscitur : tunc enim
certitudo adest : hinc possu-
mus colligere ex parte co-
gnoscentis posse dari certi-
tudinem cum deceptione :
nihil

nihil enim prohibet intel-
lectum tenaciter apprehende-
re falsum. Ergo ex hac parte
certitudo est, nempe sine ti-
more partis oppositæ, est ta-
men inevidentia, quippe id
quod falsum est non esse po-
test evidens, siquidem ex de-
fectu evidentia falsum pro-
vero reputatur. Ex parte co-
gnitionis certitudo est pro-
les evidentia: quid enim
intelligentem reddit certum
nisi evidentia terminorum?
ex parte obiecti potest dari
certitudo absque evidentia:
nam in propositione fidei
certus est intellectus, nec
tamen obiectum evidenter
capit. Fides namque, seu di-
vina auctoritas, in qua fides
funda

Pythagoras. Cap. III. III
fundatur, multa nobis facie
certissima, quorum tamen
evidentiam, saltem in hac
vita, non concessit. His igitur
circa certitudinem, &
evidentiam pertractatis, per-
gamus ulterius, & discrimen
consideremus inter fidem
diuinam, & fidem huma-
nam. Discrimen quidem est
valde magnum: quippè fides
diuina est sine timore par-
tis oppositæ, & certitudini
scientiæ æquiparatur, & for-
tasse eam superat; fides au-
tem humana formidinem si-
bi habet adiunctam, & ab
opinionem parum distat. Sed
offert se difficultas non ad-
modum levis: nam si fides
diuinarum rerum assensum
præstat.

præstat absque formidine
partis oppositæ habet qui-
dem certitudinẽ maximam,
& cum certitudine euiden-
tiam: nihil enim euidenti-
us cognosci potest quam id
quod cognoscimus iudican-
tes aliter esse non posse. Ve-
rum huic difficultati occur-
ritur. Considerando quid sit
scire ex Aristotele, hinc
enim deducemus quid sit
credere. *Scire igitur est cogno-
scere causam ob quam res est,
& illius causam esse* [hacten-
us ad euidentiã respici-
tur] *& fieri non posse ut aliter
se res habeat: hæc secunda
pars pertinet ad certitudi-
nem. Constat ergo scientia
ex euidentiã, & certitudine.*

Quid

Quid de fide dicendum est
nempe priorem partem quæ
continet cognitionem cau-
sæ, & respectus causæ ad ef-
fectum non inesse credenti
ex merito fidei; posteriorem
verò, hoc est, fieri non posse
ut aliter se res habeat, cer-
titudo est, qua fides exorna-
tur. Et sic non est verum ea
nobis euidenter repræsen-
tari, quæ sine formidine par-
tis oppositæ repræsentantur,
repræsentari verò certo, huic
certitudini si addas cogni-
tionem causæ, & eius ad ef-
fectum applicationem, ori-
tur euidentia, & fit ex fide
scientia, non autem ex scien-
tia fides, unde dicente Apo-
stolo, nisi credideritis non

Intelligetis, datur intelligi
(vt notat D. Prosper lib. 1. de
vita contemplat. cap. 19. non
fidem ex intellectu, sed ex
fide intellectum existere;
neque enim omnis qui in-
telligit credit, sed qui credit
intelligit. Iam ergo constat
posse fidei superuenire sciē-
tiam, non autem scientiæ
fidem, hoc autem ita intelli-
go, vt non simul stare pos-
sint: nam fides obscuritatem
secum habet, quam scientia
illustrat: comparatur nam-
que cognitio ex fide noctur-
nis tenebris, scientiæ autem
aduenienti Auroræ, quæ te-
nebras dissipat, sed non om-
nino, sicut dissipabit visio
beatifica: quæ Meridiano
splen

splendori similis est nullum
vestigium tenebrarum con-
servans. Quando ergo S. Leo
Papa serm. 10. ait, quod no-
bis fide est insitum, esse quo-
que intelligentia compre-
hensum non simultaneas
cognitiones, sed consecuta-
neas assumit. Est quidem
aliquid prius fide insitum,
postea verò scientia com-
prehensum: quippe quem-
admodum maior lux obscu-
rat lucem minorem, sic as-
sensus scientiæ euidentiā
sequutus obscurat assensum
fidei, ineuidentiæ comitem.
Quod si verum est (vt multi
tenent, & ego existimo) D.
Paulum vidisse diuinam es-
sentiā, in illo spatio quo

visio duravit, fides cessavit,
reditura iterum postquam
cessaret visio. Ambigere ta-
men aliquis posset quomo-
do reproduci potuit fides
post visionem? quam ambi-
guitatem sic soluo. In visio-
ne est certitudo, & euiden-
tia, in fide certitudo sola,
conueniunt itaque hæc duo
in communi vtriusque cer-
titudine, abeunte ergo visio-
ne abiit id in quo non con-
ueniunt, nempe euidencia,
remansit id quod erat prius,
nimirum certitudo. Non ta-
men adhuc soluta est diffi-
cultas. Nam euidencia semel
per visionem acquisita non
videtur posse euanescere:
sicut qui acquisiuit scien-
tiam

tiam tametsi fuerit aliquan-
do phrenitide correptus ac
proinde sciētiæ expers, post-
quam sanescit, ad pristinam
restituitur scientiam. Huic
etiam difficultati fiet satis si
dicamus in iis quæ naturalia
sunt remanere habitum cu-
ius est capax intellectus, nec
per contrarium actum, qui
sit præter naturam, aboleri:
quippe intellectus habitum
cuius est capax sibi insitum
conseruat. At verò in iis quæ
sunt supra naturam aliter
res habet: nam euidentia
illius acquisite per visionem
beatificam in statu supra na-
turam, non est capax anima,
ac proinde cum ipsa ad sta-
tum naturalem reuertitur

amittens id quod per eleuationem comparauit, exuit talem euidentiam alioquin rediret ad statum naturalem, & non rediret quippe in statu eleuationis adhuc permaneret: nihil ergo mirum si redeunte intellectu ad habitum fidei redit ad priuationem euidentiæ. Sed vltcrius procedendo Prophetæ nonne habent fidem? habent quidem nam diuina auctoritate nituntur. Habent ne etiam euidentiam? maximè: imò habent euidentiã eorum quæ cognoscunt, & euidentiã quod cognoscunt. Quare videtur posse stare fides simul cum euidentiã; quod etiam de Theo

Theologia dicendum est
nam scientiam esse nemo
negabit, & tamen nititur re-
velatione, nempe propositio-
nibus quę sunt de fide. Solui-
tur tamen hæc difficultas, in
primis circa id quod ad san-
ctos Prophetas pertinet, qui-
bus quadrat ea responsio,
quam dedimus D. Paulo,
nempe dum visio durat (ha-
bent Prophetę visionem
ideoque videntes nuncu-
pantur) dum, inquam, durat
visio intellectus eleuatus
supra se ipsum lumen acci-
pit, quo fides cessat, visione
autem cessante idem intel-
lectus non est amplius ca-
pax tanti luminis, ac proin-
de in eo resultat fides, sicut
in

in loco tenebroso, sed lucernæ lumine illustrato, abeunte lucerna resultant tenebræ si quis autem dicat in tenebris hoc posse fieri quia sunt mera priuatio, non autem in fide quæ est habitus positivus. Respondeo habitum fidei, & habitum visionis seu scientiæ non differre nisi penes obscuritatem, & evidentiam sicut idem aër differt à se ipso quando est tenebrosus, & quando illuminatus; quare cessante visione cessat evidentia quæ erat impossibilis cum obscuritate fidei. Aliqui putant hanc solutionem, quæ admittit cessare fidem dum adeft visio, & postea reuerti, esse

esse quandam fugam, nec vident, quo fundamento nitatur, nempe nititur in incapacitate intellectus in suo statu naturali existentis, propter quam quoties ipse intellectus cessat ab eleuatione per quam fit capax, iterum manet suapte natura incapax. Sed tenent fortiter in D. Paulo (quod etiam de Prophetis dici debet) mansisse fidem dum aderat visio : mansit quidem ille habitus qui erat fidei, sed illustratus ita vt iam fides dici nequeat : nonne in patria charitas sola manet (ex eodem D. Paulo) & fides extinguatur propter claritatem visionis ? At Paulus in

visione, & Prophetæ videntes, erant in statu beatitudinis, ac proinde cessabat in eis obscuritas fidei. Fides, dicunt alij, mansit circa aliquos articulos; neque enim visio illuminavit omnes. Hoc reputo impossibile: quippe qui videt diuinam essentiam videt omnia, vnde rectè dicitur *Deus meus & omnia*. Nec verò dicat quispiam essentiam diuinam visam per modum transeuntis non repræsentare omnia: nam siue per modum transeuntis, siue per modum permanentis essentia diuina se totam manifestat, quod si confugias ad diuinam voluntatem, hoc est velle Deum

mani

manifestari circa aliqua, non autem circa omnia, hanc appellabo meram fugam. Affecerunt aliqui exemplum sumptum ab spiritualibus qualitatibus, quæ per modum transeuntis possunt in corpore subiectari, v. g. virtus productiua gratiæ in sacramētis, hoc videtur esse psallere extra chorum, nec aliquid habet commune cum re, de qua loquimur: nam sacramenta, vt sacramenta sunt, non sunt res merè corporeæ. Alij sunt qui dicunt fidem & visionem esse duo contraria, duo autem contraria possunt diuinitus simul existere, non sic duo contradictoria. Respondeo,

Duo contraria ad quæ necessario sequuntur contradictoria, ambo vera non esse ex genere contrariorum quæ diuina virtute simul esse possunt, E.g. calor & frigus diuina virtute simul possunt existere : quippe sunt duo contraria, quæ se inuicem expellunt per actionem positiuam, potestque Deus suspendere suum concursum ita vt non detur isthæc expulsio. Ac propterea erit subiectum, calidum & frigidum, vnde dici nequit hoc calidum non est calidum, est namque calidum ex suppositione & calor de eo negari nequit. At verò quæ se expellunt non per positiuam

actio

Pythagoras. Cap. III. 125
actionem sed per negationem
vnius ad alterum, hæc
negatio importat secum cō-
tradictoriam enūciationem,
& sic duo ista contraria pri-
uatiuè opposita non possunt
esse simul, quia necessario
parturiunt implicationem
contradictionis: neque enim
dicemus tenebrosum non
est tenebrosum; quippe con-
tradictio est manifesta. Qua-
re obscuritas fidei ineuidentia
cum sit, non potest simul
esse cum euidencia, quippe
indè duo contradictoria ne-
cessario pullulant. Possumus
aliter etiam de Prophetis
dicere, videlicet eos esse qui-
dem videntes, sed non sim-
plici & absoluta euidencia

quam euidentialiam rei appel-
lant multi (ea est euidencia
obiecti in se ipso cogniti
clara penitus, & omnis ob-
scuritatis expers.) nam hac
euidencia essent in statu bea-
torum: non autem est ratio-
ni consentaneum eos cre-
bro mutatos fuisse ab statu
comprehensorum ad statum
viatorum & rursus ab hoc in
illum; esse tamen videntes
euidencia, quam vocant ra-
tionis (quæ est euidencia ob-
iecti immediatè quidem co-
gniti, non tamen in se, sed
in ratione, & penetratione
terminorum, atque ita non
omnino clara sed cum ali-
qua obscuritate) quare hæc
euidencia, quæ obscuritatis
est

est particeps non repugnat
 omnino fidei. Imo verò quo-
 niam huius euidentiæ plu-
 res sunt gradus, quò magis
 illa obscuritatis erit parti-
 ceps, eò melius cum fide
 conueniet, & sic non repu-
 gnat posse simul cum fide
 euidentiā habuisse Pro-
 phetas, dummodo euidentiā
 fuerit particeps obscuritatis
 nempe euidentiā rationis.
 Sed iā accedamus ad Theo-
 logiam, hanc dicunt aliqui
 esse veram scientiam: quip-
 pe *fidelis amator* (vt quidam
 ait) *intima deuotione feruidus,*
plerumque per occultam Dei
manifestationem, introduciunt
velut in sponsi cubiculum in
vitam supereminentem, qua

Deus sub lumine quodam di-
vino videtur, & secundum eum-
modum, quo se Deus videt, ci-
tra tamen statum beatitudi-
nis consummate. Hoc tamen
quemadmodum piè dici po-
test, sic in Philosophico ri-
gore intelligi nequit. At, di-
cunt alij, Theologia quia
non habet evidentiam suarum
conclusionum, habet
autem certitudinem, potest
esse simul cum fide. At hoc
non negamus dummodo no-
bis concedant Theologiam
impropriissimè scientiam es-
se: quandoquidem ei deest
id quod de ratione formali
scientiarum est, videlicet
evidentia conclusionum.
Sunt tamen qui se demon-
strasse

Arasse putant Theologiam
esse in conclusionibus suis
evidentem: nam conclusio-
nes Theologicæ non ex
principiis tantum creditis
deducuntur, sed ex vno cre-
dito, & altero naturaliter
evidente. Hos non deest qui
redarguat, inquiens, maius
extremum non posse in con-
clusionem nobiliori modo
coniungi minori extremo,
quam iungatur in minore
propositione medio: sed me-
dio obscure iungitur, dum
vna propositio est duntaxat
credita; ergo non potest eui-
denter iungi in conclusionem.
Hoc confirmatur quia effe-
ctus sequitur deterio-
rem partem suæ causæ, est autem

conclusio effectus præmissarum. Cum ergo præmissæ partim sint nobilioris naturæ, nempe euidentis, partim ignobilioris, hoc est obscuræ, conclusio debet obscura esse & respondere parti minus nobili. Occurreret aliquis dicens non esse ignobiliorē partem | eam quæ de fide infusa est, quippe habet certitudinē, habet & Deum authorem. Respondeo etiam scientiam habere certitudinem, & ulterius habere euidentiam, quæ fidei deest. Deum verò authorem fidei infusæ esse, non extollit fidem supra scientiam: quippe diuersæ res sunt. Extollitur quidem scientia infusa su-

pra

Praescientiam acquisitā quoniam sunt eiusdem ordinis: quod si quis dicat fidem, & scientiam esse eiusdem ordinis, quia utraque est cognitio, dicam ego in ordine cognitionis cognitionem euidentem semper esse nobiliorem, quā sit cognitio obscura, siue hæc obscura sit infusa, siue non infusa. Alij dicunt Theologiam esse verè scientiam quamuis euidentia careat: nam est subalternata, Theologia beatorum, & idcirco utitur propositionibus in subalternante euidentibus, quod confirmant ex Aristotele dicente demonstrationem constare ex primis, & immediatis, vel
ex

x iis quæ per prima, & im-
mediata fidem acceperunt.
Cæterum hic latet deceptio:
nam Philosophus respicit
ad vnum, & eundem intelle-
ctum qui potest assumere
tamquam principium, con-
clusionem aliquam à se ipso
aliàs demonstratum. At verò
Theologus viator, & Theo-
logus beatus diuersi sunt, &
sic quod viator accipit à
beato non facit sibi scien-
tiam, quia illa quæ accipit
non accipit vt scibilia, sed
vt credita. Quando verò ali-
quis tenet scientiam supe-
riorem & ex ea ipse sibi eli-
cit principia, quibus vtatur
in inferiore, hoc quidem est
scire, neque enim nritur
autho

authoritate, sed speculatione. Sed de his satis. Accedo ad fidem humanam, cum hac scientiam simul non existente, multo manifestius est quàm cum fide diuina: nam fides diuina si non euidencia, saltem certitudine cum scientia conuenit, fides autem humana nec certitudine, nec euidencia. Consideremus ergo & scientiam & fidem vel habitu vel assensu seu actu, & utroque seorsim modo veritatem inquiramus. Vt autem incipiam ab habitu cum habitus non sit aliud quam qualitas ordinans subiectum ad actum seu ad operationem, quæ si radices egit firmas habitus nomen

nomē retinet , sin minus
vocatur dispositio, ego non
video inter habitum , & ha-
bitum aliam differentiam
quam inter actum secun-
dum , & actum primum , ut
cum sit scientificus dormiēs
habitum scientiæ habere di-
citur , dum verò speculatur,
habet actum vel est in actu.
Hoc iacto fundamento aliud
similiter iacere oportet : vi-
delicet fidem humanam , &
opinionem parum inter se
distare : quippe ex parte cer-
titudinis tam humana fides,
quàm opinio sunt cum for-
midine partis oppositæ , li-
cèt fides nitatur authoritate
alicuius magni viri , opinio
autem probabilibus rationi-
bus.

bus. Sed hic mihi se se offert
difficultas, quam magni
ponderis esse auctumo. nam
formido non videtur existe-
re nisi actu quis formidat:
non est ergo fides, neque
opinio habitu sed duntaxat
actu, formidolosum dicimus
eum, qui qualibet leui de
causa formidine corripitur,
ergo formido est actus for-
midolosi, deinde formido
comes est assensus, at assen-
sus tunc est cum actu ali-
quis assentitur: nisi quis ve-
lit nobis virtualem dare
actum, qua insania nulla ine-
prior esse potest. Quænam
ergo erit fides humana ha-
bitu? nam actu iam scimus
esse assensum auctoritate
alicui

alicuius viri fundatum, sicut opinio est assensus fundatus probabili ratione. Facile ab hoc quæsito me expediam reuocans in mentem primam speciem qualitatis esse habitum qui si difficulter eradicabiles causas habeat nomine generali habitus appellatur, si facile educibiles dicitur dispositio. Igitur fides diuina, quæ intimè in corde nostro radices agit, habitus est propriè dictus, fides autem humana quæ non admodum firmas habet radices, dispositio est, quo autem maiores egerit radices, propter maiorem attestantis auctoritatem eo magis recedet à dispositione, &

& accedet ad habitum, nunquam tamen ad habitum omnino accedet: quare semper fides isthæc humana habet secum posse in vtramvis partem mutari, ac proinde cum quadam ambiguitate & certitudinis inopia viget, idem de opinione dicendum est. Quare cum nihil possit esse habitus simul, & dispositio in eodem intellectu, & cum iisdem circumstantiis non potest fides quæ est dispositio, & opinio, quæ dispositio itidem est, non potest inquam esse cum scientia simul, & ob eandem causam, neque fides humana cum divina. Sed hoc videbitur alicui præter omnem ra-

tionem : nam quod attinet
ad fidem humanam, & diui-
nam, cur ille qui reuelatio-
nem diuinam alicuius rei
habuit, non potest eandem
addiscere ex relatu alicuius
viri fide digni ? frustra qui-
dem addiscet, nam supra re-
uelationem si quid ei dica-
tur nullum gignet habitum
fidei, siquidem prior habi-
tus, hoc est, fidei diuinæ in-
tendi nequit ; at, dicit qui-
dam, potest extendi licet
non intendatur. Hæc tamen
extensio fictitia mihi vide-
tur : quippe prior habitus
omnem alium absorbet ne-
que intellectus fide diuina
occupatus campum habet
in quo humanis mediis ex-
tenda

tendatur. Quod verò attinet
ad fidem humanam, opinio-
nēve, cum scientia dico
certum, & incertum esse si-
mul non posse. Scientia est
cum certitudine, opinio, &
fides humana cum ambigui-
tate. Quid ergo dicendum
de actibus? Habitus sunt via
ad actus, si ergo non dantur
habitus scientiæ, & opinio-
nis fideive humanæ simul,
non est unde tales actus
orianantur. Obstabat tamen
aliquis asserens, potius con-
trarium esse verum, nam per
actus multiplices acquiri-
tur habitus. Verum hoc, li-
cēt concedatur non destruit
nostram positionem: nam
quilibet actus repetitus ef-

ficit suum habitum: & habitus specificantur per suos actus, sicut actus per obiecta, verumtamen vnusquisque habitus postquam genitus est, inclinat ad suum actum, non potest autem inclinare ad actus contrarios. Adhuc tamen inquiet assensum opinionis, fideiue humanæ, & assensum scientiæ circa vnā & eandem opinionem non esse contrarios quippe tam per media scientifica, quàm per media probabilia assentior vni, & eadem propositioni: quare vnus & idem est assensus: nam assensus diuersificatur per obiecta circa quæ versatur: obiectum autem est

vnun & idem, nempe vna,
& eadem propositio, siue
autem per media necessaria,
siue per contingentia adue-
niat, parum refert. At falsò
dicitur parum referre, imò
multum interest, sit ne con-
clusio acquisita per hæc, an
per illa media, aliàs per ea-
dem media gigneretur sciē-
tia, per quæ gignitur opinio.
Porro præmissæ influunt in
conclusionem tãquam eius-
dem causæ efficientes, effe-
ctus ergo debet respondere
sux causæ. Et ex eo quòd
intellectus in præmissis iu-
dicat duo extrema vniri in-
ter se necessariò, aut contin-
genter, iudicat in conclu-
sione prædicatum conueni-

re subiecto necessario aut
contingenter ; ac proinde
eadem propositio ex termi-
nis contingenter unitis , &
ex terminis unitis necessa-
rio fit diuersa, imò & oppo-
sita. Assensus itaque neces-
sario præstitus contrarius est
assensui de eadem re con-
tingenter præstito. Multis
aliis rationibus hæc veritas
probari posset quas relin-
quimus iis qui congeriem
argumentorum, in quolibet
subiecto aggregare gestiunt.
Ad Pythagoram redeo : is
cum diceret *ipse dixit* insi-
nuans se diuino numine esse
edoctum profectò fide diui-
na se esse plenum profiteba-
tur : forſitan adeò Moſaica
disci

disciplina erat imbutus, ut
inde multa supernaturali
quodam modo addisceret,
imò & supernaturali lumi-
ne, quod lumen potuit viro
probo, qualis Pythagoras
fuisse perhibetur, communi-
cari, communicatum etiam
improbis fuit: nam & Saul
inter Prophetas, cur autem
Philosopho vitæ inculpatae
non fuisset concessum, quod
Sibyllis concessum fuisse di-
citur? erat ergo sapiens eo
sapientiae genere, quod su-
pernaturalem scientiam in-
cludit. Nam præter credita
habebat alia scita. Inerat
ei sapientia, scientia, & in-
tellectus, hoc est notitia
principiorum, & aliquorum
etiam

etiam humana fides, nempe
eorum, quæ à præceptoribus
accepit, & opinio etiam do-
gmatum probabilem. Nec
miretur aliquis si tantam
dignitatem viro, aliàs fucoſo
attribuo : nam ex hypotheſi
loquor, neque vera ne an
faſſa fuerint, quæ de ea refe-
runtur prolata lege ſancio
Discipuli eius apud quos
idem erat ſermo, nempe ipſe
dixit referentes ſe ad Magi-
ſtrum, fide humana niteban-
tur, ſed ea ita ſtabili, vt pro-
ximè accederet ad ulterio-
rem fidem. Cæterum cùm
dictum ſit fidem humanam,
& obſcuritatem, & incerti-
tudinem habere, videbantur
iſti parum ſcire, ſiquidem
nihil

nihil evidens nihil certum illis erat, & duntaxat à doctrina sui præceptoris redibant tamquam ab oraculo, quippe oraculum respondebat (vt Virgilius ait) *obscuris vera involuens*. Cæterum obscuritas temporis progressu acquisitis mediis probabilibus aliquantulum auferebatur: incertitudo manebat. Cùm autem Academici, & Pythagorici in ferè omnibus còuenirent, quippe Plato Pythagoram venerabatur, credibile est si Academici omnia ambigua esse profitebatur, Pythagoricos similiter de omnibus ambiguos fuisse: utrosque autem à Pyrrhode hanc sectam ac-

cepisse: erant quippe Philo-
sophi Pyrrhonij appellati ab
authore suo (de quibus Gel-
lius, lib. 11. c. 5.)) qui nihil
decernebant. Cæterum in-
ter eos, & Academicos hæc
erat differentia, quòd Aca-
demici, nihil posse decerni
decernebant, Pyrrhonij ve-
rò ne id quidem vllò pa-
cto videri verum dicebant,
quòd nihil esse verum vide-
retur. Erant huiuscemodi
homines auræ popularis ca-
ptatores, & hoc quoque no-
minari volebant, quod no-
minari indigni reputaren-
tur, &c.

CAP.

C A P. I V.

De vetitis eduliis.

INter alias leges quibus
discipulos suos oneravit,
vna erat, & valdè confide-
rabilis circa edulia: quippe
à piscibus abstinere iussit,
forsan non omnibus, sed ali-
quibus quod inferius per-
tractabimus, sicut etiam an
etiam carnibus abstinerit,
& vtrum solis herbis & fru-
ctibus victitauerit. Hoc præ-
ceptum & eius causam in-
quirunt plerique, certum ta-
men est leges semper ciba-
riorum ab origine Mundi
sancitas fuisse, sic neque Py-
thagoras est primus earum

author ; neque posterī eaf-
dem ab eo, ſed ab indita na-
tura doctrina acceperunt.
Quemadmodum ergo vni-
verſum legibus conſtat, quæ
ſi aboleantur, tota Machina
in Chaos tremendum reuo-
luta corruet ; ita Mundus
etiam parvus leges ad ſui
conſervationem poſtulat, &
his diuinæ providentiæ ful-
cimentis ſuſtentatur. Dece-
bat rationalis naturæ nobi-
litatē libertas arbitrij hæc,
tamquam in medio Oceano
Nauis ſine remone, pericli-
taretur, oportuit ergo vt ra-
tio naucleri officio fungens
clauum teneret, nempe leges
quibus hominis vitam gu-
bernaret. Sine lege homo
quid

quid esset nisi mera confusio? adeò necessaria est lex ad continendos animos, ut etiam leges duæ inter se dissidentes proficuae sint, data est lex membrorum contraria legi mentis: ita est: sed auferto alteram ex his pugnantibus, deterior erit pugna. Si enim mens sola leges sanciret absque membrorum contradictione, unde nam posset homo suam agnoscere fragilitatem? si membrorum lex vigeret absque fræno rationis, omnis caro corrumperet viam suam, & deberet paucis quibusque interpositis temporibus terram illuvione submergi. Prouidentissimus itaque opi-

lex statim producto homini
productoris cognitionem
indidit: sed quomodo? non
poterat creatura aliquem
supra se esse agnoscere, ni
legis pondere sibi grauari
humeros sentiret: lex illi
imposita fuit in re maximè
necessaria; nempe in cibo.
Quippe vestes, dignitates,
diuitias, & alia huiuscemodi
homo abiicere potest, &
contemnere: cibus tam ne-
cessarius est ad vitam, quàm
vita ad functiones: tandiu
vivimus quandiu nutrimur;
tandiu operamur quandiu
vivimus. Cibus reliquis re-
bus omnibus præferri signi-
ficavit Threnorum author
his verbis, *dederunt pretiosa*
quæque

quæque pro cibo ad refocillan-
dam animam, & tentaturus
spiritus tentator servatorem
nostrum ab eo nondum co-
gnitum pro instrumento ac-
cepit cibum. Dic ut lapides
isti panes fiant. Non poterat
igitur primus humanæ so-
bolis parens legem habere
circa quam magis necessariò
versaretur, quàm qua fru-
ctus vnius arboris prohibe-
batur. Neque lex ob aliud
fuit sancita nisi ad exercen-
dam obedientiam, alioquin
esus illius pomi (ut volunt
Augustinus, Gregorius, &
alii) nihil mali in se conti-
nebat: cùmque aliqua sint
prohibita quia mala, hoc ex
opposito erat malum quia

prohibitum, hoc est in so-
lam prohibitionem poterat
cadere malignitas, videlicet
si prohibitioni suppositus
eam aspernaretur. Eiecto
igitur homine è Paradiso
voluptatis, obsoleuit hæc
lex, quia arborem non am-
plius poterat attingere: num
ipse & eius soboles mansit
exlex! minimè: hoc enim
esset contra institutum pro-
videntiæ. Mansit quidem
apud illos lex naturæ, quæ
semper unicuique inest. Sed
cur si hæc naturalis lex erat,
imposita fuit alia, nempe
cibi illius prohibitio? Res-
pondeo hominem in priore
illo innocentia statu, nulla
necessitate oppressum, / ta-
met

metu quidem habebat naturæ legem in actu signato) oportuisse habere eandem in actu exercito, alioquin cum necessitas illum nulla cogeret, nunquam obedientiam actualiter exercendi occasio ei esset. At postquam è paradiso fuit eiectus cœperunt labores necessitatēque eum pungere, cœpit simul leges cultu obedientiæ exercere. Emergit illati supplicij sensus, & hæc necessitas eum ad sacrificandum coëgit; surrexit mortis memoria, & lex propagandæ prolis simul surrexit. Multiplicatio hominum apparuit, simul apparuit lex de non offendendo alterum, quam

iniquitas vnus ex fratribus
violauit. Cæterum legalia
nonnulla toto legis naturæ
tempore fuerunt, v. g. sacri-
ficia de animalibus non qui-
buslibet, sed non immundis;
cæterū aliqua animalia pro
immundis habebantur, ad
sacrificia tantū, quæ post-
ea in lege scripta cœperunt
esse immunda etiam ad vi-
ctum : nam in seculo illo
legis naturæ non adhuc erāt
in vsu, non quod prohibe-
rentur, sed quod sine illis
frugalitas hominum vitam
sustentabat : potuisse enim
homines tunc commodissi-
mè vti radicibus, fructibus,
herbis, citra vsum carnis
facilè declaratur ex iis, quæ
scribit

scribit Iulianus Apostata
apud Suidam in Herodoto.
Hinc patet non rectè dici
statim post lapsum primi
hominis incepisse abstinē-
tiam à suffocato, & sangui-
ne: profecto si abstinētiā
appellamus eam, quæ est ci-
tra legis iussum, erat quidem
tunc abstinētia à suffocato,
& sanguine, potius ab omni
carne: quippe tunc, vt dixi-
mus, cibus à plantis dunta-
xat sumebatur. Si verò absti-
nētiā dixeris eam, quæ
obedientiam supponit, non
erat abstinētia, quia non
erat obedientia, non erat
obedientia, quia iussio non
præfuerat. Sed cur victus eo
seculo sufficiens erat tan-
tum

tummodo ex plantis? nunc
verò minimè, quod experi-
mento ostendimus: nam qui
in cœnobiis, aut Eremo fru-
galiter aluntur & ex solis
herbis sibi victum quærunt,
simul cælibem vitam transi-
gunt & solo spiritu laboran-
tes corporeis parcunt fati-
gationibus. At tunc fœcun-
di erant homines, colebant
terram, variisque laboribus
fatigabantur. Verùm non est
mirum, nam in primæua il-
la duratione natura recens
à conditore facta integra
erat; firma ad conservatio-
nem sui, fortis ad resisten-
dum contrariis nullis ad-
huc morbis fracta, & vitia-
ta; deinde conferebat mul-
tum

tum continentia in cibo & potu, & epularum simplicitas, (nam mistura, vt ait Hippocrates seditionem mouet) atque in plerisque earum rerum quas Medici non naturales vocant, moderatio. Adde præstantiam alimenterum ob terræ feracitatem: quippe in diluuiotellus, sal- sedine maris aspera cœpit pigrior esse in ferendis fructibus, & valdè sterilior. Tandem aspectus syderum in illa regione quam homines colebant, fuere benigni, atque salutare, secundum motum proprium octauæ, seu, vt aliis placet nonæ spheræ, à quo causæ naturales viuendi moriendique depen-

dependere dicuntur. Huius
autem motus tanta est tar-
ditas, vt centum annis vnus
tantummodo gradus confi-
ciatur. Quare in prima illa
ætate, quæ fuit mille sexcen-
torum, quinquaginta sex an-
norum aspectus syderum
iuxta motum illum variatus
est per sex & decem gradus
cum dimidio, & insuper
duo minuta. Multæ aliæ af-
feruntur causæ longæuitatis
hominum prioris seculi.
Hoc tamen vnum sufficiat
mente obseruare: videlicet
Deum concessisse vt Noë
carnibus vesceretur, quasi
iam tunc nequeunte terra,
vt pote valdè fatigata, & à
sua priore pinguedine dege-
neran

nerante , homines suis fructibus duntaxat absque animalium esu sustentare, imo neque belluas, quas probabilis opinio est etiam toto priore seculo à carnium esu abstinuisse ; quippe natura usu herbarum contenta nihil amplius appetebat. Nec verò mihi Arnaldus Cartusienſes Monachos offerat qui à carnibus abstinent, & tamen inter illos octogenerij non pauci visuntur. Non inquam, hos offerat: nam in primis nos cōparamus esum arborum, radicum, fructuum cum esu animalium Cartusienſes autem abstinent quidem à carnibus, non tamen à piscibus, à testudinibus, à cocleis,

cocleis, à ranis imo his optimè conditis vtuntur, vina etiam, quibus in priore illo seculo carebant homines, bibunt, & ab ouorum esu non abstinent. Si verò comparatio fiat cum hominibus seculi huius, qui carnes comedentes; non videntur plus virium habere quam Monachi à carnibus abstinentes, sciant quicumque hanc Arnaldi doctrinam profitentur, eos in deceptione manifesta esse, durumque & perdifficile paradoxum defendendum suscepisse.

C A P. V.

*An cibus aliquis valentius
nutriat quàm is qui ab
animalibus acci-
pitur.*

INterrogo an' caro anima-
lium valentius nutriat,
non velocius: aliud est enim
citò & velociter nutrire,
quod faciunt oua, & vinum,
& reliqua quæ per viam po-
tus assumuntur. Vnde apud
Hippocratem, *facilius est im-
pleri potu quàm cibo, & alibi,*
eorum quæ citò & velociter
nutriunt, veloces sunt excre-
tiones; aliud est nutrire va-
lentius, hoc est, alimentum
præstare solidius. Carnes

itaque solidiore substantia
præditæ solidam in nobis
per refectionem, præstant
substantiam. Offeritur tamen
contra hoc dogma difficul-
tas, nam cibi quantumvis
solidissimi prius quam nu-
triant mutantur in chylum
& ex chylo in sanguinem, si
ergo ut alant, in liquorem
prius conuerti debent, quid
eis prodest soliditas? Res-
pondeo ea quæ solida sunt,
ut nutrant, in liquorem dis-
solui, in eum tamen liquo-
rem qui suapte natura soli-
descat, alia verò quæ nun-
quam fuere solida nunquam
satis solidescere, unde ex
potulentis laxior fit caro,
quàm ex esculentis. Adhuc
tamen

tamen instare quispiam posset, inquiens, iurulenta expulso contuso aut ex carniū elixatione, originem suam à solida ducere, nempe à carne; vinum etiam ab uva. Sed animadvertere oportet alium esse cibum liquidum, quem ars permiſtione liquoris talem efficit, alium liquidum quem natura intus separatis partibus quibusdam crassioribus liquauit: ille liquidus est à liquore qui nunquam concreſcet, iste à calore, à quo tandem rursus cōcretionem accipiet. Pergo vltcrius & Galeni lib. 3. aliment. facult. in principio, auctoritate munitus in certamen acce-

do : qui ait carnes quidem,
cum optimè concoctæ fue-
rint optimum gignere san-
guinem. Hæc tamen autho-
ritas non omnino persua-
det: cùm enim carnis nomi-
ne ea substantia intelliga-
tur, quæ ossa vestit, & est in-
terstitium neruorum, tam
pisces quam animalia terre-
stria dici possunt habere car-
nem, & quando Auicenna
ex parum concocto pane
gravius detrimentum, quàm
ex parum concocta carne
dixit, cur non dicemus
idem de piscium carnibus
esse dicendum? Imò verò
pisces facilius concoqui quàm
terrestrium carnes sententia
vera & communiter recepta
est.

Pythagoras. Cap. V. 165
est. Itaque animalium omnium tam aquatiliū, quàm terrestrium, & volatiliū carnes dicimus, licet aliquādo carnes piscibus opponantur, quasi terrestrium per antonomasiam nuncupentur. Sed re vera Galenus, carnes animalium terrestrium peculiariter commemorat, ut hinc constet carnes sine hoc additamento de omni animali dici. Itaque quando carnes piscibus opponimus, id exprimere solemus quia subiecta materia id manifestat, & sic in præsente facimus sicut etiam de sanguine dicendum est, quippe exanguia dicimus animalia quæ rubro

humore carent vt cocleæ, & piscium quamplurimi, nihilominus si strictè rem consideramus, sanguinis nomine id quod in nutrimentum proximè abit, potest significari & piscibus quidem iecur inest, aut pars aliqua quæ iecoris vicem subeat. Porro carnis temperamentum proximū hominis temperamento est, & sic ex ea sanguis alendis hominibus facile fiet, quòd si vulgaris sermo aliquam ad confirmandam vim habet, caro carnem gignit vt vulgari dicitur iactatur. Si verò aliquis quærat cur caro porcina in lege à Deo Optimo Maximo lata prohibita fue-

rit?

rit? cur etiam prohibitus sanguis qui omnium ciborum maximè substantiæ carnis nostræ affinis est? Altissimæ indaginis sunt ista, & arcanam legis diuinæ sapientiam sapiunt. Caro porcina generali prohibitione comprehenditur, qua cautum erat ne in esum assumerentur carnes animalium quæ vel ungulas scissas habent, & non ruminant, vel ruminant, sed ungues non habent sectos. Præ voracitate indigestum sibi conficiunt alimentum, quæ ungues habent in digitos diuisos, ferocitatem, rapacitatémque præ se ferunt, at in lege sacra homines ad pietatem omni ex parte

parte inuitabantur idcirco
etiam sanguis eis erat veti-
tus, adeò vt infantibus qui
cibum paucam mutationem
subeuntem expostulant, na-
tura sanguinem parauit, leui
tamen elaboratione saltem
quoad colorem mutatum, ne
scilicet assuetudine sugendi
sanguinem redderentur ef-
ferati, & sanguiuori, sic car-
nes crudæ homini non con-
ueniunt sed quæ coctione
sua sanguinolentiam depo-
suere. Quando autem in sa-
cris litteris sanguinis esus
prohibetur addita ratione
quia anima brutorum in
sanguine est, non ita intelli-
gas vt sit sensus animam
brutorum in sanguine iam
extracto

extracto remanet : nam cur
etiam non remaneret in mē-
bris iam à corpore dissectis?
quare minus rectè à sympa-
thia quam cum anima habet
sanguis (quippe ad motum
sanguinis interius, timet : ad
motum exterius lætatur : ad
ebullitionem irascitur : ad
suffusionem in vultu pūdet?)
minus , inquam rectè , ob
hanc sympathiam dicitur
anima in sanguine esse ac
propterea prohiberi ne co-
medatur : quis enim dixerit
animam, habere sympathiam
cum sanguine extracto à cor-
pore ? Minus etiam rectè
Philo animam brutorum di-
cit esse sanguinem , qui in
homine etiam est ea anima

per quam cum belluis conuenit, licet aliam habet animam quæ est spiraculum vitæ immiffum à Deo per quã homo est homo. Hunc errorem amplexi etiam sunt Epicurei quos sequitur Virgilius inquiens, *purpuream vomit ille animam*. Igitur sciendum est duplici ratione aliquem cibum in lege prohiberi, vna est quia talis immundus à legiflatore censeatur, & hic tam ad edendum quam ad sacrificandum est ineptus; altera quia cibus est quem sibi Deus vult referuari: adeps enim & sanguis animalium mundorum non sumuntur in cibum, sumuntur tamen ad sacrificia: quippe

pe

pe consentaneum est. ut aliquid sit quod Deo dicari debeat, cuius homo non sit particeps. Cum autem sanguis sit materia spirituum, eorundemq; receptaculum & præstantissimum animæ instrumentum, voluit Deus omnipotens ut nunquam nisi diuini cultus gratia effunderetur; adipis esus eodem iure prohibetur: adeps ergo, pinguedo, & seuum apud Medicos parum differunt, possuntque hæc omnia etiam apud ipsos confundi, nisi quod strictè loquendo, adeps in animalibus humidioribus cernitur, pinguedo in terrestrioribus, seuum verò terrestrius est quàm hæc

duo:confundi tamen omnia
permittuntur. Cæterum cur
sanguis & adeps (lege sic
disponente) in cibum assu-
mi nequeunt, hæc quam di-
ximus ratio est nempe quod
supremus legislator duo tã-
quam præstantioris naturæ
sibi ad sacrificium reserva-
uit,nec recipiendus est Fran-
ciscus Georgius tom. 2. sect.
2. prob. 65. quærens cur san-
guis, pinguedo, atque renes
habentur immunda, & res-
pondens hæc duo generari
ex fæce alimenti, & ideo
non offerebantur cruda, sed
comburebantur, & alteram
affert rationem, quia omnia
huiusmodi sunt vasa libidi-
nis, & concupiscentiæ. In
primis

primis immunda esse immerito profert : quamvis enim ad escam non assumantur, assumuntur tamen ad sacrificium, at in sacrificiis non offerebantur immunda ; nec valet dicere quod comburebantur : nam etiam comburebatur in sacrificiis carnes. Deinde nec pinguedo, nec sanguis vasa debent appellari, neque quia concupiscentiæ inserviunt daminari, imò quia generationi materiam præstant laudari, unde iuramento se obligantes apposita femori manu iurabant, quasi pars illa in generatione exerceatur. Tandem pinguedinem & sanguinem ex facie alimenti

feri falsissimum est, adipem
verò & sanguinem in sacri-
ficiis effundi, probatur ex
sacrificio Abelis, quod ac-
ceptum erat Domino ex
pinguiore animalis, & tunc
carnium esus non erat in
usu, placuit ergo sacrificium
Abelis, non quod magis fœ-
tus ouium quàm terræ fru-
ctus à Deo diligerentur, sed
ob piam Abelis voluntatem,
vitæque integritatem: ex eo
tamen intelligimus ab ani-
malium sacrificio Deum nō
abhorruisse, & cædes ani-
malium vt ab homine alie-
nas non esse damnandas,
quas sibi offerri Deus per-
misit & comprobauit, quic-
quid de brutis animalibus
sacrifi

sacrificandis scriptum est à
Porphyrio. Sed vt ad susce-
ptum iter reuertamur, car-
nes animalium terrestrius,
solidius & copiosius nobis
alimentum præstant, & in-
ter terrestria animalia pri-
mum locum obtinet caro
suilla, volatilia minus quàm
quadrupedes, aquatilia ad-
huc minus. Itaque carniū
animalium terrestriū vsum
naturæ nostræ esse accom-
modatum, ostenditur, quia
pauci admodum reperiun-
tur, qui carnibus non ves-
cantur: imò si qui sunt, id
eis non accidit naturæ con-
trarietate, aut repugnantia,
sed vel inopia, vt de Ich-
thyophagis quibusdam di-

citur, qui iuxta mare habitantes piscibus tantum vitant; vel religionis studio, quod Strabo ex Possidonio de Mæsis scriptum reliquit: hi enim pietatis ergo ab animalibus abstinebant, melle autem lacte seu caseo vescantur. Sed ob valetudinem neque hos abstinuisse nouimus, neque alios quos multos Porphyrius memorat, Lacædemonios, Persarum Magos, Indorū Brachmanas, & Samonæos, Syros, & variarum gentium Sacerdotes. Quid ergo dicendum ad Carthusienses? nunc ab animalium carnibus abstinent, ut valentius sumant alimētum: nam hoc vide-

tur velle Villanouanus si-
quidem ait plurimos inter
Carthusienses octogenarios
esse: minimè, nam longæui
sunt propter tranquillam &
semper æqualem vitam, nec
mutationibus distrahuntur.
Si autem valentius alimen-
tum in piscibus quàm in
carnibus inuenirent, non
propterea abstinentiæ ergo
laudarentur, imò potius pis-
cium efus ganeonibus pla-
cet, vnde Satyricus istud ho-
minum genus ita describit
qui incitantur ad sonitum tin-
tinnabuli: quippe tintinna-
bulum apponebatur asino
pisces vendendos in ciuita-
tem portanti, & hoc sono
ganeones exultabant, & gu-

losi in eadem mensa carnes,
& pisces solent assumere.
Non ergo qui abstinentiam
profitentur, genus cibi eli-
gerent, quod voluptuosum
est, si simul esset alimento-
rum, sed hoc edulio suum
sibi defraudant genium, nec
idem Villanouanus rectè
vtitur Euangelij authorita-
te, quippe non ex eo quòd
Christus Dominus tot mil-
lia hominum piscibus, non
autem carnibus paut, colli-
gi debet ex piscibus maius
sumi nutrimentum: nunquid
ex miraculo potest argu-
mentum duci ad causas na-
turales, deinde carnes non
ita erant faciles coctu vt
pisces ac, præterea si hinc
argu

argumentum ducitur, panes
etiam hordeacei qui tunc
cum piscibus distributi fue-
runt, magis nutrent quam
frumentacei. Inno verò ut
miraculum magis elucescat,
oportuit accipi cibum mi-
noris nutrimenti, ut est pis-
cis respectu carnis, ut est
panis hordeaceus respectu
frumentacei. Sed nunquid
(quod idem Villanouanus
vult) oua & vinum melius
nutriunt, & potentius refi-
ciunt ægros in ultimo lan-
gore positos quàm carnes?
hic latet æqui-uocatio: nam
aliud est multum nutrire,
aliud velociter: nutriunt ve-
lociter ea, quæ assumuntur
per viam potus, iuxta illud
Apho

Aphorismi Hippoc. *facilius est impleri potu quàm cibo, & in libello de alimento, quicumque veloci appositione opus habent, his humidum ad reficiendas vires medicamen optimum, &c.* Hinc ergo infert Villanouanus, oua forbilia & vinum languentibus ad reficiendas vires optimum est; quasi verò ex carnibus non possint fieri iurulenta, possit & consummatum, quæ quidem per viam potus assumpta citò & velociter nutriunt, & itidem potentissimè. Sed vires, ait ille, vel deficiunt præ malignitate morbi resoluentis, vel propter inopiam alimenti: si præ maligni

ligni

lignitate morbi , tunc ex Hippocratis decreto , vel suffocatio vel aliquod aliud malum ex alimento aduenit : si propter alimenti penuriam , tunc non oportet ut magis alimentum sumatur ex carnibus quàm ex aliis cibis dummodo cibus sit velociter nutriens. Cæterum hoc vltimum falsitatem in se inuoluit: nam si ex defectu nutrimenti deficiât vires, & victus expostuletur velociter nutriens , adhuc manet considerare ex duobus cibis pari velocitate nutrientibus , vter eorum magis nutriet : cum verò carniū confusa & alia similia plus nutrant quàm oia & vinum,

vinum, pari tamen velocitate ad ea quæ velociter potentius tamen nutriunt, recurrendum est, qualia sunt alimenta, quæ ex carnibus parantur. Atque ita Carthusiensis in ultimo vitæ termino constitutus & velocem postulans nutritionem, si quis & vino nutriatur, alius verò in simili languore confusum pulli accipiat, profectò iste, quàm ille melius, potentiùsque reficietur, & ex hac inter duos comparatione euanescit paradoxum Villanouvani defendētis Carthusiensium abstinētiā in ultimo vitæ articulo. Hanc ego non damno, neque assentior aduersariis Iacobitis.

existi.

existimantibus Carthusien-
ses in periculo animæ ver-
sari. Nam rectè & sine dam-
nationis periculo potest
quispiam profiteri eum vitæ
rigorem, qui valdè noceat
viribus, nec inde sequitur
eum se ipsum velle interfi-
cere: nam alioquin omnes
qui in cœnobiis clausi car-
nes suas præ deuotionis ar-
dore, ieiuniis, verberibus,
aliisque durioris vitæ exer-
citiis macerant, damnen-
tur, quod impium est dicere.
Præterea qui profitentur se
nauigationem valdè pericu-
losam ad Indos suscepturos,
quia in hac nauigatione vi-
ta periclitatur, damnandi ef-
sent, quod qui diceret Ana-
thema

thema foret. Si quis tamen
præ animi passione, timore
scilicet, aut amore, aut mœ-
rore vitæ tædio affectus ine-
diæ se vellet ad mortem de-
ducere, hunc damnandum
esse nemo sanæ mentis du-
bitabit. Est ergo Carthu-
sienſium Ordo laudatiſſi-
mus & Pontificum decretis
celebratus, & ad vitam æter-
nam via. Quod ſi aliquis di-
cat piſces, conchilia, legu-
mina, quibus illi vtuntur,
ſtatuola cùm ſint, libidinem
excitare, respondeo hæc
omnia pauci nutrimentum cùm
ſint, non poſſe Venereas ſu-
ſtinere euacuationes, ſtimu-
lus autem quem faciunt, ob-
tunditur multis aliis Anti-
dotis,

dotis, vt est perpetua gestatio asperissimi cinguli iuxta carnes, diuturna psalmodia, & spiritus eleuatio, vnde fit vt stimulus carnis Angelus Satanæ minus possit colaphizare: quare ex omni alia religione ad hanc Carthusiensem tamquam ad astrictiorem aditus conceditur.

C A P. V I.

De eduliis Pythagoræ.

Sive ex ambitione siue innata temperantia dicitur Pythagoras ab aliquibus abstinuisse eduliis, hoc tamen adhuc, incertitudine obscuratur. A piscibus abstinuisse

communissima est opinio,
num etiam à carnibus non
omnino pro indubitato ha-
betur. Epicureos carnibus
temperasse præsupponit tã-
quam verum Plutarchus ini-
tio tractatus de esu carnium:
forsitan isti sectatores glis-
cente temperantia (tempe-
ratissimos fuisse suo loco
ostendam) documentis Ma-
gistri hoc etiam addiderunt
vt scilicet carnibus non ves-
cerentur: Pythagoram nãm-
que, vt est apud Gellium, lib.
4. c. 11. non esitasse carnes
falsa opinio occupauit. Nam
in primis Pythagoram por-
culis minusculis, & hœdis
tenerioribus victitasse refert
Aristoxenus, quam rem vi-
detur

detur cognouisse ex Xenophilo Pythagorico familiari suo, & ex quibusdam aliis natu maioribus, qui ab ætate Pythagoræ haud multum aberant. Alexis Poëta in Comœdia, quæ Pythagoræ vita inscribitur idem de animalibus docet, tametsi de *κνάρια* non esitando contentio est, quandoquidem hac voce & leguminis genus quoddam nempe faba, & testiculi significantur. Existimant ergo eum à fabis abstinuisse, quod in symbolis Pythagoricis declarandis tractabimus, alij à testiculis, hoc est, à rei vene- reæ proluvio sibi temperasse dicunt, vtrumque symbolicum est. Verum in Plutar-

chi libro de Homero ex Aristotele Pythagoricos ab animalibus non abstinuisse, nisi pauca quadam carne, refert Gellius. Verba Plutarchi à Gellio citata non in tractatu de Homero, sed in quæstionibus conuiualibus lib. 4. quæst. 5. reperio, quæ sic habent. *Pythagoreos memoria proditum est gallinæcum album colere & marinorum piscium nullo, & urtica abstinere; cæterum aliter verba refert Gellius quæ apud Plutarchum non reperio, sunt autem hæc, Aristoteles à vulua, corde, & marina urtica, atque id genus quibusdam aliis abstinere, Pythagoricos dixit, cæterorum autem usum*

Pythagoras. Cap. VI. 189
usum habuisse. Sed his reli-
etis nonne Pythagoras cum
quiddam in Geometria no-
uum inuenisset Musis bo-
uem immolasse dicitur? Cot-
ta quidem apud Ciceronem
dicet se id non credere,
quoniam Pythagoras ne A-
pollini quidem Delio ho-
stiam immolare voluit, ne
aram sanguine aspergeret. In
hac ambiguitate perplexè
versamur, sicut etiam de fa-
bis quas non esitasse tra-
dunt multi, inter quos Cic.
de diuinatione relatus à
Gellio, hæc verba profert.
Iubet igitur Plato sic ad som-
num proficisci corporibus affe-
ctis, ut nihil sit, quod errorem
animis perturbationemque af-

ferat. Ex quo etiam Pythagoreis interdictum putatur ne faba vescerentur, quæ res habet inflationem magnam. Is cibus tranquillitatem mentis querentibus constat esse contrarius.

E contra Aristoxenus diligentissimus Aristotelis Philosophi auditor in libro, quem de Pythagora reliquit nullo sæpius legumento Pythagoram dicit fuisse usum quam fabis : quoniam is cibus & subduceret sensum aluum, & læuigaret. Plutar. 8. quæst. conuiual. 8. sic ait, Ægyptiorum certè sapientibus longo tempore usum fuisse, & id esse in confesso: laudasse etiam multa, & probauisse præsertim ex sacris ceremoniis.

ceremoniis, vt illud de fabis. Neque ferere vel pro cibo sumere fabam Ægyptios, imò ne aspicere quidem ait eos sustinere Herodotus. Num à fabis abstinuit quia eas venerabatur: quippe maluit occidi quàm fabas pedibus terere? num carnes noluit quia abhorrebat à mactatis animalibus expirantibus, clamantibus, reluctantibus sanguinemque copiosè fundentibus? Sed à piscibus cur abstinuit: quippe pisces morientes videre delectamur? Refert igitur Plutarchus, pisces non fuisse in cibo Pythagoricis, idque honore silentij haberi, vocarique ab illis pisces

ἑλλατας

ἑλλοτας, id est, coërcitam & astrictam vocem habentes atque in summa silentium haberi à Pythagoricis Deū, quia Dij factis & rebus citra vocem, quod illis visum est, ostendunt intelligentibus. Dicunt alij à piscibus abstinere solitos Sacerdotes, quando autem castimoniam colunt, etiam salem reiciunt, vt ne pulmentum quidem gustent vllum sale marino conditum, atque alij quidem alias adducunt causas. Cæterum vna (inquit ille quæst. conuiual. lib. 8. q. 8. est vera odium in mare vt alienum nobis, & extraneum, vel potius prorsus hostile naturæ humanæ elementum.

Pythagoras. Cap. VII. 193
mentum. Itaque multa præ-
citatus Pythagoras de pro-
hibito piscium esu congerit,
omnium certissimum est Py-
thagoricos castimoniam er-
go à piscibus abstinuisse.
quippe ut iam supra dixi-
mus hic cibus Venerem ex-
citatur, sed de his satis.

C A P. V I I.

*De Iudæorum abstinentia
à sue.*

PLutarchus lib. 4. conui-
ual. quest. 5. dubium pro-
ponit an Iudæi abstineant
à sue, quòd illum veneren-
tur, an quòd ab illo abhor-
reant: in veneratione fuisse
ait: quòd si deformis est hoc

R

animal, & lutulentum, non
scarabeo tamen, vel Croco-
dilo, vel felle, quos, vt san-
ctissimos, Ægyptiorum Sa-
cerdotes, venerantur, scædus
aspectu, vel ingenio est in-
urbanus. Suem igitur coli
memorant, quod primore
rostro tellurem proscindens
exemplum prodidit aratio-
nis, & vomeris monstra-
uit utilitatem, hinc nomen que-
situm apud Græcos instru-
mento vt ὄνυξ dicatur ὀνὺξ
ἰσχυρὴ, id est, ab sue. Ægyptij
autem, qui regionem suam,
quæ mollis & caua est, co-
lunt, nullatenus indigent
aratro, sed quando Nilus re-
cipit se aruis rigatis, inse-
runt ac porcos immittunt,
qui

qui conculcando & rostro
fodiendo citò tellurem ex
imo vertunt, sementemque
contegunt. Nec nouum est
si porcos ideò nonnulli non
esirent : cum animantibus
aliis apud barbaros leues ob
causas, aliquibus etiam ob
planè ridiculas magni sint
honores. Itaque quoniam
porcos apud Iudæos nefas
est interficere, dicuntur esse
in honore:quippe si eos Iu-
dæi abominarentur, vtique
liceret eos interficere. Ra-
tionem adhibet Plutarchus,
quam fortè accepit à Taci-
to, vel ab eo Tacitus, quòd
sicut asinum, qui eis aquæ
fontes ostendit, colunt, sic
porcum venerentur semen-

tis & arationis doctorem
nec à lepore vt ab ani-
mali immundo temperant,
nisi quia afino simillimum
est. Hæc & alia delira-
menta reperies apud Plu-
tarchum ibi : cæterum iam
dictum est immunda esse
animalia quæ findunt , &
non ruminant , & quæ ru-
minant, & non findunt. Por-
cus præcipuè immundus est
quoniam in luto versatur, &
patitur strumas, quæ scro-
phulæ etiam dicuntur ab
scrophis , seu porcis quæ
huic malo subiici solent.

CAP.

C A P. V I I I.

De Metempsychosi.

SI verum est Pythagoram
carnibus abstinuisse, for-
sitam huius rei causa erat
Metempsychosis, quam ille
putabat contingere, non
modo ex homine vno in
alium hominem, sed etiam
in bestias cuiuscunque spe-
ciei, quapropter metuebat si
incideret in bouem aut
aliud animal in quo patris
anima stabularetur, fieret
parricida. Sanè ex homine
in hominem transmutatio à
multis recepta fuit, præci-
puè à Platone, qui dum exi-
stimaret nostrum scire esse

reminisce, tenebatur etiam
asserere animam vniuscuiusque nostrum iam prius
extitisse, & habitus quosdam
reliquisse, quos ad actum re-
ducit noua quædam actio.
Vnde in Phædone probat
animam & ante corpus vi-
uere, & post corpus, hæc au-
tem doctrina Pythagorica
est, & vt multæ aliæ in qui-
bus cum Pythagora consen-
tit Plato: ait ergo si discipli-
na remiscientiæ est, vixe-
runt animæ ante corpus.
Remiscentiam verò esse,
duobus præcipuè probat
modis. Primò quia rectè in-
terroganti, sæpe vera de his,
quæ nunquam didicimus,
respondemus. Deinde quo-
niam

Pythagoras. Cap. VIII. 199
niam ex notitia eorum, quæ
sentiuntur, subita quadam
abstractione ad notitiam af-
cendimus idearum, ceu co-
gnosendo hæc æqualia in
ipsius æqualitatis cognitio-
nem. Caterum quoniam re-
miniscentia priorum mo-
tuum reiteratio est, in his
datur in quibus priores ima-
gines fuerunt iam semel
obliteratæ. Pythagoras verò
cùm se à Patre Mercurio
obtinuisse dicat, vt memora-
torum recordaretur, non
per reminiscentiam præte-
rita agnoscebat, sed per
actionem memoriæ; quod
an verum sit, ipse viderit.
Cum Aristotele tamen qui
nec reminiscentiam vitæ

ante actæ concedit, sed intellectum initio creationis tamquam tabulam rasam esse ait, in qua nihil est depictum, libet paulisper commorari. Nam si mundum ab æterno esse affirmat & ab æterno generationes hominum fuisse arbitratur & animas immortales esse, dabuntur nunc infinitæ animæ, quare aut Mundum non fuisse ab æterno fateri tenetur, aut saltem animalium (præcipuè hominum) species incepisse aliquando, aut, (quod maius absurdum est) animas hominum non esse immortales, aut denique dari infinitum actu. Nam si nec Mundus, nec

anima

Pythagoras. Cap. VIII. 201
animarum productio vn-
quam initium habuerunt,
extat nunc infinitus ea-
rum numerus : si minus,
aut non habent eandem
cum Mundo originem , &
sic habent principium à
quo numerentur , aut sunt
mortales & non extant. At
nos ex doctrina peripate-
tica elicimus animas ho-
minum apud Aristotelem
immortales esse , habemus
etiam ex eadem Mundum
esse ab æterno , reliquum
est animas in quodam cer-
to puncto cœpisse creari,
& per infinita secula prius
Mundum fuisse vacuum.
Hoc etiam argumentum

Pythagoram conuincit :
quippe ipse etiam putauit
Mundum non habuisse ori-
ginem : cæterum Pythago-
ras ab eo potest liberari,
suam statuens Metempsy-
chosin , qua certum quen-
dam animarum numerum
ponit , & sic animæ suis
reuerſionibus poſſunt ꝑ
infinita ſecula non eſſe in-
finitæ , quod confirmat ex
eo quia ſupremus Opifex
poſt Mundi creationem
omnia reliquit facientia ſe-
men ſuum atque ea gene-
rationum ſucceſſio eſt quæ
Mundum ſuſtinet , ſi autem
cogeretur aliquid de nouo
create , imperfecta erat
prius

Pythagoras. Cap. VIII. 203
prius Machina Vniuersi,
vnde animas quotidie ex
nihilo produci, videtur ar-
guere Mundi imperfectio-
nem.

FINIS.

Castro, Estêvão Rodrigues <<de>>,

Pythagoras

Lugdunum 1651

Biogr. 928

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10065988-2